

ทำสัญญานี้เป็นต้นไป และข้อ 5. ว่าถ้าหากผิดสัญญาชำระดอกเบี้ยผู้ยอมให้ผู้ที่กู้คิดดอกเบี้ยทบต้นได้ด้วย ดังนี้ ข้อสัญญาต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๕ เฉพาะการคิดดอกเบี้ยทบต้นตามสัญญาข้อ ๕. เท่านั้น แต่การคิดดอกเบี้ยตามข้อ 2. ไม่เป็นโมฆะ เพราะเป็นการคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

แม้ ป.พ.พ. มาตรา 166 ได้บัญญัติให้เรียกดอกเบี้ยค้างส่งได้ภายในกำหนดห้าปีแต่ปรากฏว่าในคำให้การของจำเลยมิได้ยกเรื่องอายุความขึ้นต่อสู้ไว้ ศาลจะหยิบยกขึ้นวินิจฉัยเองไม่ได้ เพราะต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 193

มาตรา 193, 1375 คำพิพากษาฎีกาที่ 1956, 1958/2523 การฟ้องเพื่อเอาคืนซึ่งการครอบครอง จะต้องฟ้องภายในปีหนึ่งนับแต่เวลาถูกแย่งการครอบครองตาม ป.พ.พ. มาตรา 1375 วรรคสอง ซึ่งกำหนดเวลานี้ไม่ใช่อายุความ ถึงแม้จำเลยมิได้ยกขึ้นต่อสู้ ศาลก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้ ดังนั้น แม้เดิมจำเลยจะให้การต่อสู้ในเรื่องอายุความไว้ แต่จำเลยก็ได้สละข้อต่อสู้เรื่องอายุความนี้เสียซึ่งมีผลเท่ากับจำเลยมิได้ยกปัญหาขึ้นต่อสู้ ศาลก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้ด้วย

มาตรา 354, 377, 380 คำพิพากษาฎีกาที่ 131/2489 การที่คู่สัญญาตกลงกันกำหนดวันใดวันหนึ่งให้ไปทำการโอนขายที่ดิน ก็เป็นข้อตกลงที่ใช้ได้ เมื่อฝ่ายใดบิดพลิ้วได้ชื่อว่าผิดนัด ไม่จำเป็นต้องรอไปจนถึงวันกำหนดตามข้อสัญญาเดิม

ในข้อสัญญากำหนดเบี้ยปรับไว้เมื่ออีกฝ่ายผิดสัญญา ยังไม่เพียงพอให้สันนิษฐานว่า ผู้ซื้อจะเรียกได้แต่เพียงเบี้ยปรับในเมื่อผู้ขายผิดสัญญา ป.พ.พ. มาตรา 380 ได้ให้สิทธิเจ้าหนี้เลือกเรียกเบี้ยปรับ หรือเลือกเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้แต่อย่างใดอย่างหนึ่งได้

มาตรา 354, 356, 359, 453, 454 คำพิพากษาฎีกาที่ 411/2490 คำเสนอที่มีข้อความว่า มีความประสงค์จะซื้อแร่ 60 ตัน เว้นแต่จะซื้อวันนี้เพียง 10 ตันนั้น ถือว่าเป็นคำเสนอขอซื้อ 10 ตันส่วนอีก 50 ตัน เป็นเพียงคำปรารภ ไม่ใช่คำเสนอและไม่ใช่ว่ามันจะซื้อ

มีหนังสือเสนอซื้อแร่ในวันนั้น ฝ่ายผู้ขายก็สนองรับขายไว้ในวันนั้น ถือว่าเป็นคำเสนอแก่ผู้อยู่เฉพาะหน้า ซึ่งจะสนองรับได้แต่ ณ ที่นั้นเวลานั้น

เท่านั้น คำเสนอในส่วนที่ไม่สนองรับก็ย่อมสิ้นสุด

ฝ่ายผู้ขายมีหนังสือถึงฝ่ายผู้ซื้อว่า ตามที่ตกลงขายไว้ให้ส่วนที่เหลือ ผู้ซื้อจะมารับเมื่อไร ซึ่งความจริงไม่มีการเสนอสนองทำสัญญาในแรงแส่วนนี้ ดังนี้ ไม่ถือว่าเป็นคำสนอง เป็นแต่กล่าวอ้างถึงสิ่งซึ่งไม่มี และในกรณีที่ไม่มี คำเสนออยู่ก่อน ก็ย่อมให้กลายเป็นคำสนองขึ้นใหม่ ตามมาตรา 359 ไม่ได้ คนหนึ่งบอกขายทรัพย์สิน อีกคนหนึ่งบอกว่าเต็มใจซื้อ แต่มีอุปสรรคหรือ ยังไม่มีเงินนั้น ไม่ถือว่าเป็นคำสนอง

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์จำเลยทำสัญญาซื้อขายกันในเดือนกันยายน ศาล จะตัดสินว่าทำสัญญาซื้อขายระหว่างโจทก์จำเลยเกิดขึ้นในเดือนอื่นไม่ได้ เป็นการนอกฟ้องนอกประเด็น

มาตรา 354, 357 คำพิพากษาฎีกาที่ 927/2498 ข้อความที่กล่าวไว้ว่า “ข้าพเจ้าจึงขอความ กรุณารับซื้อไม้สักนี้ต่อไป ส่วนราคานั้นทางการจะขายเท่าใดแล้วแต่จะเห็น สมควร” เป็นคำแสดงความประสงค์ใครจะซื้อโดยขอให้อีกฝ่ายหนึ่ง กำหนดราคามาก่อน หากมีลักษณะเป็นคำเสนอไม่

คำว่า โดยค่านั้น เป็นเงื่อนไข หมายความว่าโดยรวดเร็ว เมื่อโจทก์ ทราบคำเสนอของจำเลยก่อนวันที่ 4 มีนาคม 2495 จนถึงวันที่ 26 เดือน เดียวกันก็ยังไม่ตอบสนองรับจึงถือได้ว่าเกินกำหนดเวลาของคำว่าโดยด่วน แล้ว คำเสนอของจำเลยย่อมสิ้นสุดเลิกถอนแล้ว

มาตรา 354, 537, 132, 368 คำพิพากษาฎีกาที่ 1927-1957/2511 ข้อความในสัญญาเช่าที่ว่า เมื่อ หมดอายุสัญญาเช่านี้ ผู้เช่ามีความประสงค์เช่าต่อต้องทำหนังสือสัญญาเช่า กันใหม่ภายในกำหนด 15 วัน นับแต่วันหมดอายุสัญญาเช่า หากพ้นกำหนด ผู้ให้เช่าไม่ไปทำสัญญาเช่าต่อ ถือว่าผู้เช่าสละสิทธินั้น หากได้มีความหมายว่า โจทก์จะต้องยินยอมให้จำเลยทำสัญญาต่ออายุการเช่าใหม่ไม่ เพราะไม่มีข้อความ แสดงว่า ผู้ให้เช่าจำเป็นต้องยอมให้ผู้เช่าทำการเช่าตามกำหนดเวลาและ เงื่อนไข ของสัญญาเดิมแต่อย่างใด ดังนี้ โจทก์จึงมีความผูกพันที่จะต้องให้จำเลย เช่าต่อ แม้จำเลยจะได้แจ้งความประสงค์ต่อโจทก์แล้วก็ตาม

แม้สัญญานี้จะเป็นสัญญาต่างตอบแทนอย่างหนึ่ง แต่เมื่อจำเลยมิได้ แสดงให้ศาลเห็นว่าสัญญาต่างตอบแทนรายนี้มีกำหนดเวลาการเช่าเกินกว่า

3 ปี สัญญาต่างตอบแทนนี้ จึงมีกำหนดเวลาเพียง 3 ปี เท่าที่ปรากฏในสัญญา
เช่านั้นเท่านั้น

มาตรา 354, 357, คำพิพากษาฎีกาที่ 1051/2514 สัญญาเช่าที่ดินเพื่อปลูกสร้างห้องแถว
369, 537 มีกำหนดระยะเวลาสามปีและผู้ให้เช่าให้ค้ำมั่นไว้ว่า จะยอมให้ผู้เช่าได้เช่า
ที่ดินนั้นต่อไปอีกครั้งละสามปี จนกว่าห้องแถวจะถูกทำลายหรือเสื่อมสภาพ
หากผู้เช่าไม่แสดงความจำนงสนองรับค้ำมั่นโดยแจ้งขอเช่าที่ดินตามค้ำมั่น
ต่อไปเสียก่อนสัญญาเช่าสิ้นสุดอายุ ค้ำมั่นนั้นย่อมสิ้นผล

การที่ผู้เช่ายอมให้เงินกินเปล่าแก่ผู้ให้เช่าในการทำสัญญาเช่าที่ดินซึ่ง
มีกำหนดระยะเวลาสามปี ไม่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อกันเป็นสัญญาต่าง
ตอบแทนพิเศษนอกเหนือไปจากสัญญาเช่าธรรมดา ผู้เช่าจะอ้างว่ามีสิทธิ
เช่าที่ดินเกินกว่ากำหนดเวลาที่ระบุไว้ในสัญญาเช่าหาได้ไม่

การที่ผู้เช่าถมที่ดินที่เช่าเพื่อปลูกสร้างห้องแถว เป็นการถมเพื่อประโยชน์
ในการค้าของผู้เช่า มิใช่เพื่อประโยชน์แก่ผู้ให้เช่า จึงไม่เป็นสัญญาต่างตอบแทน
มาตรา 354, 5, คำพิพากษาฎีกาที่ 294/2515 สัญญาเช่าซึ่งระบุว่าเมื่อครบกำหนดเวลา
366, 537 ตามสัญญาเช่าแล้ว หากผู้เช่าประสงค์จะเช่าต่อไป ผู้ให้เช่ายินยอมให้ผู้เช่า
เช่าต่อไปอีก และค่าเช่าจะได้ตกลงกันภายหลังนั้น เป็นเพียงผู้ให้เช่าให้โอกาส
ผู้เช่าที่จะต่อสัญญาเช่าได้อีก ในเมื่อตกลงค่าเช่ากันเรียบร้อยแล้ว และไม่มี
พันธะผูกพันผู้ให้เช่าว่าจะเรียกร้องค่าเช่ามากขึ้นเพียงใด เมื่อผู้ให้เช่ากำหนด
อัตราค่าเช่าแล้ว ผู้เช่าไม่สนองรับก็เป็นอันตกลงค่าเช่ากันไม่ได้ สัญญาเช่า
ต่อไปย่อมไม่เกิด

เมื่อครบกำหนดเวลาเช่าตามสัญญาเช่าแล้ว และสัญญาเช่าต่อไปไม่เกิด
เพราะตกลงอัตราค่าเช่ากันไม่ได้ ผู้ให้เช่าย่อมมีสิทธิบอกเลิกสัญญากับผู้เช่าได้
และถือไม่ได้ว่าผู้ให้เช่าใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

มาตรา 354, 215, คำพิพากษาฎีกาที่ 1131/2520 จำเลยทราบข้อสัญญาการประกวดราคา
222, 368 ตามประกาศเรียกประกวดราคาของโจทก์แล้ว จึงยื่นซองประกวดราคา
เมื่อจำเลยประมูลได้ ก็ต้องผูกพันตามสัญญานั้น โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหาย
เนื่องจากจำเลยประมูลได้แล้วไม่มาทำสัญญาก่อสร้าง จำเลยรับว่าได้ยื่นซอง
เสนอราคาจริง แต่อ้างว่าจำเลยไม่ผูกพันตามสัญญา ดังนี้ ประเด็นที่ว่าคำเสนอ

ของจำเลยยังคงผูกพันจำเลยหรือไม่ จำเลยต้องมีหน้าที่นำสืบก่อน

จำเลยประมวลทำการก่อสร้างได้แล้วไม่ยอมทำสัญญาก่อสร้าง เมื่อกรณีนี้ตามสัญญาประกวดราคากระบุให้จำเลยผู้ประกวดราคาต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในการที่โจทก์ต้องจ้างผู้อื่นทำงานนี้ในราคาสูงกว่าที่จำเลยเสนอราคา จำเลยจึงต้องรับผิดชอบตามสัญญา

มาตรา 354, 222, คำพิพากษาฎีกาที่ 1825/3522 โจทก์ประกาศประกวดราคาจัดซื้อของ
215, 361, 366 เป็นคำเชิญชวนให้ผู้ที่ประสงค์จะเข้าประกวดราคายื่นซองเสนอ หนังสือ
วรรคสอง เสนอราคาที่จำเลยยื่นเป็นคำเสนอ โจทก์มีหนังสือแจ้งให้จำเลยทราบว่าคุณ
รับราคาที่จำเลยเสนอและให้ไปทำสัญญาเป็นคำสนอง แต่สัญญาซื้อขายยังไม่
เกิดขึ้น เมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ สัญญาจะเกิดขึ้นต่อเมื่อ
โจทก์และจำเลยได้ทำสัญญากันเป็นหนังสือตามข้อมูลผูกพันที่ระบุไว้ใน
ประกาศประกวดราคา จำเลยไม่ไปทำสัญญากับโจทก์ตามกำหนดเวลา โจทก์
ย่อมมีสิทธิริบเงินมัดจำของประกวดราคาได้ ตามข้อตกลงในประกาศประกวด
ราคา แต่เมื่อยังไม่มีสัญญาซื้อขายต่อกัน จำเลยยังไม่มีผูกพัน ตามสัญญา
ซื้อขายที่จะต้องมอบของให้โจทก์ ค่าเสียหายที่โจทก์ต้องซื้อของจากผู้อื่น
แพงกว่าราคาที่จำเลยเสนอเป็นค่าเสียหายอันเกิดจากการผิดสัญญาซื้อขาย
ไม่ใช่ค่าเสียหายอันเกิดจากข้อตกลงในการประกวดราคา โจทก์ย่อมไม่มี
สิทธิเรียกร้องให้จำเลยชดใช้

มาตรา 354, 357 คำพิพากษาฎีกาที่ 2802/2523 คำประกาศแจ้งความของจำเลยที่ให้
มีการประมูล การเช่าสัมปทานโรงงานสุราแม่โจงบางยี่ขันเป็นเพียงคำเชิญ
ให้ผู้สนใจทำคำเสนอขึ้นมา หนังสือของโจทก์ที่ขอเข้าประกวดราคาคด้วย
จัดว่าเป็นคำเสนอ เมื่อคำเสนอดังกล่าวถูกจำเลยบอกปิดไปยังโจทก์ผู้เสนอแล้ว
คำเสนอนั้นเป็นอันสิ้นความผูกพัน โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยเพื่อขอ
ให้ศาลพิพากษาว่าคำสั่งที่ให้บริษัทสุรามหาชน จำกัด เป็นผู้เช่าโรงงานสุรา
แม่โจงบางยี่ขันเป็นโมฆะ และบังคับจำเลยรับเรื่องราวของโจทก์ไว้พิจารณา

มาตรา 355, 349, คำพิพากษาฎีกาที่ 1092/2509 การแปลงหนี้ใหม่ด้วยเปลี่ยนตัวลูกหนี้
350, 351, 355, นั้น ต้องทำเป็นสัญญาระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้คนใหม่ เพียงแต่บุคคลภายนอก
357, 359, 377, ยื่นหนังสือรับรองชำระหนี้แทนจำเลยต่อโจทก์ แต่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้จำเลย

380, 381

มิได้สั่งการอย่างไร เจียบหายไป สัญญาแปลงหนี้ใหม่ยังไม่เกิดขึ้น แม้อ้อมมาอีกเกือบ 4 ปีโจทก์จะได้ทวงหนี้ของโจทก์ที่มีต่อจำเลยเอกกับบุคคลภายนอกนั้น ก็ไม่ถือว่าโจทก์ได้ยอมรับเอาบุคคลภายนอกนั้นเข้าเป็นลูกหนี้แทนจำเลย เพราะคำเสนอของบุคคลภายนอกต่อโจทก์สิ้นความผูกพันเพราะล่วงเลยเวลาอันควรคาดหมายว่าจะได้รับคำบอกกล่าวสนองตาม ป.พ.พ. มาตรา 355 หนังสือทวงหนี้ของโจทก์เป็นแต่คำเสนอใหม่เท่านั้น เมื่อหนี้ใหม่ไม่เกิด หนี้เดิมของจำเลยก็ไม่ระงับไปตามมาตรา 351

เงินมัดจำที่ยังมิได้ชำระให้ เมื่อสัญญาเลิกกันแล้ว จะบังคับให้ส่งมิได้ เพราะสิ้นความผูกพันตามสัญญาเสียแล้ว เงินมัดจำที่จะรับในกรณีเลิกสัญญาโดยความผิดของฝ่ายวางมัดจำนั้น ต้องได้ให้ไว้แล้ว

เมื่อจำเลยส่งมอบการงานให้โจทก์ไม่ทันตามกำหนดในสัญญา โจทก์จึงมีสิทธิเรียกค่าเสียหายเท่าจำนวนค่าปรับที่จำเลยสัญญาจะชดใช้ในกรณีที่ชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนดได้ เพราะค่าปรับเป็นค่าเสียหายที่กำหนดกันไว้ล่วงหน้าอยู่แล้ว (อ้างฎีกาที่ 1078/2496 และ 1364/2503)

มาตรา 355, 130,

361 วรรคสอง,

680

คำพิพากษาฎีกาที่ 923/2523 จำเลยที่ 1 ไปติดต่อขอซื้อเชื่อน้ำมันจากโจทก์ โจทก์ตกลงให้จำเลยที่ 1 ซื้อเชื่อแต่ต้องมีธนาคารค้ำประกัน จำเลยที่ 2 ออกหนังสือค้ำประกันการชำระราคาค่าน้ำมันของจำเลยที่ 1 ต่อโจทก์และมอบให้ บ. รับไป ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 นำหนังสือค้ำประกันมีลายมือชื่อผู้ค้ำประกันปลอมไปมอบให้โจทก์ โจทก์เข้าใจว่าเป็นหนังสือค้ำประกันฉบับที่แท้จริงของจำเลยที่ 2 จึงให้จำเลยที่ 1 ซื้อเชื่อน้ำมันไป ต่อมา บ. นำหนังสือค้ำประกันฉบับที่แท้จริงไปคืนจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 2 สอบถามไปยังโจทก์ โจทก์แจ้งว่าหนังสือค้ำประกันของจำเลยยังอยู่ที่โจทก์ จำเลยที่ 1 ไม่ชำระราคาน้ำมัน โจทก์จึงฟ้องขอให้จำเลยที่ 2 รับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันดังกล่าว ดังนี้ เมื่อโจทก์กล่าวมาในฟ้องแจ้งชัดขอให้จำเลยที่ 2 รับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันฉบับที่แท้จริง จำเลยที่ 2 ก็รับว่าได้ออกหนังสือค้ำประกันฉบับที่แท้จริงแก่โจทก์ ทั้งโจทก์ยังได้อ้างส่งหนังสือค้ำประกันฉบับนั้นเป็นพยานต่อศาลในชั้นพิจารณาด้วย แม้โจทก์จะคัดสำเนาหนังสือค้ำประกันฉบับที่จำเลยที่ 1 นำมามอบแก่โจทก์อันเป็นสัญญาค้ำประกันปลอม ซึ่งมี

ข้อความตรงกันกับหนังสือคำประกันฉบับที่แท้จริงแนบมาท้ายฟ้อง ก็หาไม่
ผลให้เข้าใจว่าโจทก์ฟ้องให้จำเลยที่ 2 รับผิดชอบตามสัญญาคำประกันปลอมไม่
ถือได้ว่าการฟ้องคดีของโจทก์มีหลักฐานการคำประกันเป็นหนังสือลงลายมือ
ชื่อผู้คำประกันถูกต้องตาม ป.พ.พ. มาตรา 680 วรรคท้ายแล้ว

โดยที่หนังสือคำประกันข้อ 1 มีข้อความว่า “ตามที่นายปิวยเคี้ยว แซ่ก้วย
สำนักงานเลขที่ ๔๗๔ จะซื้อน้ำมันจากบริษัทฯ ไปจำหน่าย ธนาคารขอเข้า
รับภาระคำประกันชำระเงินดังกล่าว ภายในวงเงินไม่เกิน 1,500,000 บาท
(หนึ่งล้านห้าแสนบาทถ้วน)” และข้อ 3 มีข้อความว่า “หนังสือคำประกัน
ฉบับนี้ให้มีผลบังคับได้ สำหรับการส่งมอบสินค้าของบริษัทฯ ทุกอย่างซึ่ง
ได้กระทำกันระหว่างวันที่ 1 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2515 ถึงวันที่ 1 เดือน
กันยายน 2515” อันเป็นเรื่องจำเลยที่ 2 แสดงเจตนาผูกพันตนต่อโจทก์เพื่อ
ชำระหนี้ค่าน้ำมันของจำเลยที่ 1 เมื่อโจทก์ตกลงขายและส่งมอบน้ำมันแก่
จำเลยที่ 1 ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว สัญญาคำประกันย่อมเกิดขึ้นมีผล
ผูกพันจำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 2 ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ในฐานะผู้คำประกัน
กับจำเลยที่ 1 (ประชุมใหญ่ครั้งที่ 1/2523)

มาตรา 357, 453, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 927/2498 ข้อความที่กล่าวว่า “จำปเจ้าจึงขอความ
354 กรุณาซื้อไม้สักนี้ต่อไป ส่วนราคานั้นทางการจะขายเท่าใดแล้วแต่จะเห็น
สมควร” เป็นคำแสดงความประสงค์ใคร่จะซื้อโดยขอให้อีกฝ่ายหนึ่ง
กำหนดราคามาก่อน หากมีลักษณะเป็นคำเสนอไม่

คำว่าโดยด่วนนั้น เป็นเงื่อนไขเวลา หมายความว่าโดยรวดเร็ว เมื่อโจทก์
ทราบคำเสนอของจำเลยก่อนวันที่ 4 มีนาคม 2495 จนวันที่ 26 เดือนเดียวกัน
ก็ยังไม่ตอบสนองรับ จึงถือได้ว่าเกินกำหนดของคำว่าโดยด่วนแล้ว คำเสนอ
ของจำเลยย่อมสิ้นสุดเลิกถอนแล้ว

มาตรา 357, 361, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 73/2509 โจทก์เสนอซื้อไม้จากจำเลย จำเลยสนอง
454 ตอบว่าจะขายให้ แต่ให้ติดต่อชำระเงินและรับมอบไม้ภายในกำหนด 30 วัน

นับแต่วันได้รับหนังสือ มิฉะนั้น ถือว่าโจทก์ไม่ประสงค์จะซื้อไม้รายนี้ ดังนี้
ถ้าโจทก์ได้ชำระเงินค่าไม้บางส่วน เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ข้อผูกพัน
ตามคำสนองของจำเลยที่บอกขายไม้ให้โจทก์ย่อมสิ้นสุดไปแล้ว จำเลยไม่มี
หน้าที่ต้องขายไม้ให้แก่โจทก์

มาตรา 357, 406, 407 คำพิพากษาฎีกาที่ 805/2509 โจทก์กู้เงินจากจำเลยโดยเสียดอกเบี้ย
ในอัตราร้อยละ 13 ต่อปี ต่อมาจำเลยมีหนังสือไปถึงโจทก์เสนอขอขึ้นดอกเบี้ย
แก่โจทก์เป็นร้อยละ 15 ต่อปี โจทก์ไม่ตอบรับข้อเสนอของจำเลย ดังนี้ ถือ
ไม่ได้ว่าเป็นการสนองรับข้อเสนอของจำเลย แต่กลับเป็นการแสดงเจตนา
ปฏิเสธโดยปริยาย ข้อเสนอของจำเลยจึงไม่มีผลเปลี่ยนแปลงดอกเบี้ยตาม
สัญญาเดิม

การที่โจทก์ยอมชำระดอกเบี้ยให้จำเลยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ก็เพราะ
ถูกจำเลยบีบบังคับ มิฉะนั้นจำเลยจะไม่ยอมให้โจทก์ได้งานง้อ ถือไม่ได้ว่า
เป็นการชำระหนี้ตามอำเภอใจโดยรู้ว่าคุณจะไม่มีความผูกพันที่จะต้องชำระ
และการที่จำเลยได้รับดอกเบี้ยเกินจากที่ตกลงไว้จากโจทก์โดยปราศจาก
มูลอันจะอ้างกฎหมายได้ เป็นเหตุให้โจทก์เสียเปรียบ จำเลยต้องคืนเงินดอกเบี้ย
ส่วนที่เกินนั้นให้แก่โจทก์

มาตรา 357 คำพิพากษาฎีกาที่ 1302/2513 โจทก์จำเลยทำสัญญายอมความว่า
โจทก์ยอมให้จำเลยเช่าห้องพิพาทจนสิ้นเดือนตุลาคม ค่าเช่าเดือนละ 100 บาท
ครบกำหนดแล้ว ถ้าโจทก์ยังไม่สร้างอาคารในที่พิพาท ยอมให้จำเลยอยู่ใน
ห้องพิพาทได้ต่อไป โดยโจทก์จำเลยจะได้ทำสัญญากันต่างหาก ถ้าจำเลย
ไม่ยอมทำ ให้ถือว่าจำเลยไม่ประสงค์จะอยู่ในที่พิพาทต่อไป ดังนี้ ในการทำ
สัญญาเช่าใหม่ แม้โจทก์จะเอาค่าเช่าเป็นวันละ 100 บาท ก็เป็นสิทธิของ
โจทก์ เมื่อจำเลยเห็นว่าแพงไปและไม่ทำสัญญาเช่า ก็จะหาว่าโจทก์ขัดขวาง
มิให้จำเลยเช่าทำสัญญากับโจทก์ไม่ได้

มาตรา 357, 359, 366 คำพิพากษาฎีกาที่ 2639/2515 โจทก์เสนอขายและติดตั้งเครื่องปรับอากาศแก่จำเลย จำเลยมีหนังสือถึงโจทก์แสดงความประสงค์จะทำสัญญากับโจทก์ แต่โจทก์จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ โดยโจทก์จะต้องยื่นแบบรูปเครื่องปรับอากาศและการติดตั้งพร้อมด้วยร่างสัญญาเพื่อให้จำเลย

พิจารณาเห็นชอบเสียก่อน ถ้าโจทก์ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้ จึงให้โจทก์ส่งคำสั่งไปยังตัวการผู้ขายเครื่องปรับอากาศ คำสนองของจำเลยดังกล่าวเป็นคำสนองอันมีข้อจำกัด ถือว่าเป็นคำบอกปิดไม่รับ ทั้งเป็นคำเสนอขึ้นใหม่ด้วยในตัว ตาม ป.พ.พ. มาตรา 359 วรรคสอง 2 แต่โจทก์มิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของจำเลย แม้จำเลยเพียงฝ่ายเดียวได้แสดงไว้ว่า เงื่อนไขในสัญญาเป็นสาระสำคัญอันจะต้องตกลงกันหมดทุกข้อ เมื่อโจทก์จำเลยยังไม่ตกลงกันหมดทุกข้อ จึงถือว่าโจทก์จำเลยยังมีได้มีสัญญาต่อกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 366

โจทก์ส่งแบบแปลนให้จำเลยเพื่อเพิ่มเติมคำเสนอของโจทก์ให้สมบูรณ์เพื่อจำเลยจะได้พิจารณาสนองรับหรือไม่ แต่โจทก์กลับเสนอราคาเพิ่มสูงขึ้นจากที่จำเลยกำหนดและไม่ยอมลดให้ จำเลยย่อมมีสิทธิไม่ซื้อ หรือไม่สนองรับได้

มาตรา 357, 112, คำพิพากษาฎีกาที่ 2110/2517 จำเลยมีจดหมายถึงโจทก์ 2 ฉบับ มี 361, 456 ข้อความสำคัญว่า จะขายที่ดินให้โจทก์เพียง 3 ไร่ จะเอาเหลือไว้ 1 ไร่ ฯลฯ ดังนี้ ถือได้ว่าเป็นคำเสนอของจำเลยเพื่อเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ที่ตกลงซื้อขายกัน ตามสัญญาจะซื้อขายที่ดินทั้งแปลงซึ่งมีเนื้อที่ 4 ไร่ ในราคา 400,000 บาท อีกหนึ่งปีเศษต่อมา โจทก์มีจดหมายตอบจำเลยมีใจความสำคัญว่า ได้รับจดหมายของจำเลยแล้ว เรื่องการแบ่งที่โจทก์ก็อยากจะให้เสร็จและกล่าวถึงการขอโฉนดไปทำเรื่องโอนใหม่ ขอให้เป็นความจำเป็นของโจทก์ และว่าค่าที่ดินโจทก์ยังค้างอยู่อีก 1,000 บาทจึงจะครบ 300,000 บาท จดหมายของโจทก์ฉบับนี้พออนุมานได้ว่าเป็นคำสนองของโจทก์ตอบรับคำเสนอไปถึงจำเลย ทำให้เกิดเป็นสัญญาขึ้นแล้ว โดยยอมให้จำเลยกันเนื้อที่ในโฉนดเอาไว้ 1 ไร่ คงตกลงซื้อขายกันเพียง 3 ไร่ อันมีผลเปลี่ยนแปลงเนื้อที่ตามสัญญาจะซื้อขายที่ดินเดิม จากจำนวน 4 ไร่ เป็นการตกลงซื้อขายที่ดินเพียง 3 ไร่ จำเลยจึงมีสิทธิโอนขายที่น้อยกว่าที่ตกลงทำสัญญากันครั้งแรก โจทก์จะขอบังคับให้จำเลยโอนขายที่ดินทั้งแปลงหาได้ไม่

มาตรา 357, 359, คำพิพากษาฎีกาที่ 1352/2520 โจทก์จำเลยทำสัญญาจะซื้อขายที่ดิน 386, 387, 391 และสิ่งปลูกสร้าง ต่อมาโจทก์มีหนังสือบอกเลิกสัญญาและจำเลยได้มีหนังสือ

ตอบรับการบอกเลิกสัญญาดังกล่าว เมื่อมีการบอกเลิกสัญญา โจทก์จำเลย ก็กลับคืนสู่ฐานะเดิม ดังนั้น การกระทำใด ๆ ของโจทก์จำเลยเกี่ยวกับสัญญา นี้ในเวลาต่อมา จึงเป็นเพียงข้อเสนอขึ้นใหม่ เมื่อไม่มีการสนองตอบ ย่อม ไม่ก่อให้เกิดผลแต่อย่างใด

มาตรา 359, 357 คำพิพากษาฎีกาที่ 521/2506 โจทก์ไปแจ้งความว่าจำเลยไม่ให้เงินแก่
850

โจทก์ 20,000 บาทตามสัญญา แล้วพนักงานสอบสวนบันทึกข้อตกลงของ โจทก์จำเลยไว้ว่า จำเลยยอมใช้ค่าเสียหายให้โจทก์ 2,600 บาท โจทก์ไม่ ยินยอม จำเลยยินยอมให้เงิน 20,000 บาทแต่ไม่มีเงินสด จะได้หักโอนที่ดิน ที่เสม็ดเหนือเสม็ดใต้ให้โจทก์ในราคาประมาณ 20,000 บาท คู่กรณีจะได้ ทำการตกลงกันต่อไป ข้อความเพียงเท่านี้แสดงว่าโจทก์ยังไม่ได้ตกลงว่า จะยอมรับเอาที่ดินแทนเงินสดหรือไม่ ยังไม่มีข้อตกลงของทั้งสองฝ่ายที่จะ ให้ระงับข้อพิพาท หนังสือนี้ยังไม่เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ

มาตรา 360, 130, คำพิพากษาฎีกาที่ 1213/2517 หนังสือสัญญาเช่าระหว่างโจทก์กับ
538, 564, 569, นาย จ. ข้อ 5. ที่มีข้อความว่า เมื่อครบอายุสัญญาเช่าแล้ว ผู้ให้เช่ายินยอม
1599, 1600 จดทะเบียนต่ออายุสัญญาเช่าให้แก่ผู้เช่าอีกสิบปีตามสัญญาเดิม เป็นแต่เพียง

คำมั่นของนาย จ. ที่จะให้โจทก์เช่าต่อไปเท่านั้น ยังมีได้ก่อให้เกิดสัญญา แม้สัญญาเช่าเดิมจะได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนไว้ คำมั่นนี้ก็ไม่เป็นผล ผูกพันนาย จ. เพราะโจทก์ไม่ได้สนองรับก่อนนาย จ. ตาย และเมื่อโจทก์ ได้รู้อยู่แล้วว่านาย จ. ตายก่อนสัญญาเช่าจะครบกำหนดสิบปี กรณีต้องบังคับ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 360 ซึ่งบัญญัติให้นำบทบัญญัติมาตรา 130 วรรค 2 มา ใช้บังคับ คำมั่นของนาย จ. ย่อมไม่มีผลบังคับ ไม่ผูกพันจำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็น ทายาทผู้รับมรดกที่ดินส่วนที่โจทก์เช่าให้ต้องปฏิบัติตาม โจทก์จะฟ้องขอให้ บังคับจำเลยทั้งสี่จดทะเบียนต่ออายุสัญญาเช่าให้โจทก์อีกสิบปีไม่ได้ (ประชุม ใหญ่ ครั้งที่ 3, 4/2517)

มาตรา 361, 867 คำพิพากษาฎีกาที่ 1726/2517 จำเลยรับประกันภัยรถยนต์ของโจทก์ไว้ โดย มีข้อสัญญาต่อกันว่าให้โจทก์เปลี่ยนรถคันใหม่เข้าประกันแทนรถคันเดิมได้ แต่การโอนนี้จะมีผลเมื่อใดไม่มีข้อตกลงไว้แน่ชัด โจทก์มีหนังสือแจ้งไปยัง จำเลยขอโอนกรมธรรม์ไปคุ้มครองรถคันใหม่ ระหว่างที่ยังไม่ได้รับคำตอบ

จากจําเลย คนขับรถของโจทก์ขับรถคันเดิมชนราวสะพานได้รับความเสียหาย หลังจากนั้นโจทก์จึงได้รับหนังสือสนองตอบจากจําเลยว่าได้สลักหลังกรมธรรม์และลงนามไว้เป็นสำคัญ ณ วันที่ตอบสนอง เห็นได้ว่าจําเลยมิได้ถือว่าการขอโอนกรมธรรม์มีผลก่อนวันที่ระบุไว้ในหนังสือตอบสนอง หรือตั้งแต่วันที่โจทก์มีหนังสือขอโอน การแสดงเจตนาขอรับการโอนการคุ้มครองรถยนต์ย่อมมีผลเมื่อโจทก์ได้รับหนังสือสนองตอบของจําเลยอันเป็นเวลาหลังจากเกิดเหตุแล้ว จําเลยจึงไม่พ้นความรับผิดชอบเพราะวินาศภัยที่เกิดขึ้นแก่รถคันที่เกิดเหตุ

มาตรา 361, 366 คำพิพากษาฎีกาที่ 2682/2519 จําเลยยื่นหนังสือเสนอขอซื้อเครื่องในสุกรชำแหละจากโจทก์โดยอินยอมทำสัญญาและวางเงินประกัน โจทก์มีหนังสือตอบสนองว่า ผู้อำนวยการของโจทก์ได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้วเห็นควรจําหน่ายให้จําเลยตามราคาที่เสนอขอซื้อ ให้ไปทำสัญญาซื้อขายและวางเงินประกัน ดังนี้ตามหนังสือเสนอสนองของโจทก์จําเลยดังกล่าว โจทก์จําเลยต่างก็มีเจตนาว่าสัญญาอันมุ่งจะทำต่อกันนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือเสียก่อน ฉะนั้น กรณีของโจทก์จําเลยจึงยังมีได้มีสัญญาต่อกัน เพราะยังไม่ได้ทำเป็นหนังสือตาม ป.พ.พ. มาตรา 366 วรรคสอง โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องร้องบังคับให้จําเลยชดใช้ค่าเสียหายฐานผิดสัญญา

มาตรา 361, 222 คำพิพากษาฎีกาที่ 270/2501 โจทก์สอบถามเพื่อซื้อสินค้าจากจําเลย จําเลยวางเงื่อนไขว่าโจทก์จะต้องชำระราคาเป็นเงินสด 15% พร้อมกับใบส่งสินค้า หลังจากนั้นโจทก์ได้ติดต่อขอลดราคาและขอให้ย้มนราคาต่อไปอีก จําเลยกำหนดให้โจทก์ชำระราคาเป็นเงินสดภายใน 45 วัน หลังจากการส่งมอบโดยมีธนาคารค้ำประกัน ไม่ได้กล่าวถึงการวางเงินสด 15% อีก โจทก์ส่งซื้อสินค้า จําเลยตอบรับว่าจะส่งสินค้าให้ ดังนี้ สัญญาซื้อขายเกิดขึ้นแล้ว จําเลยจะอ้างว่าสัญญายังไม่มีผลผูกพันเพราะโจทก์ไม่ได้ชำระเงิน 15% หาได้ไม่

ในระยะเวลาที่จําเลยสัญญาว่าจะส่งสินค้าให้โจทก์ดังกล่าว โจทก์ได้แจ้งเป็นหนังสือให้จําเลยทราบถึงสองคราวว่า สินค้าดังกล่าว โจทก์ได้ตกลงขายต่อให้กับลูกค้าแล้ว หากจําเลยส่งสินค้าดังกล่าวล่าช้าไม่ทันกำหนด โจทก์จะต้องถูกปรับ จําเลยผิดสัญญา โจทก์ถูกลูกค้าปรับ ค่าปรับดังกล่าว

ถือได้ว่าเป็นค่าเสียหายอันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษที่จำเลยได้คาดเห็น

มาตรา 361, 112
850, 851

คำพิพากษาฎีกาที่ 835/2521 ประธานอนุกรรมการช่วยเหลือชาวนา
ชาวไร่เรียกจำเลยทั้งสองมาฝ่ายเดียวไกล่เกลี่ยให้ขายที่พิพาทให้แก่โจทก์
จำเลยทั้งสองว่าถ้าโจทก์จะซื้อจำเป็นต้องขายในราคา 40,000 บาท จึงได้ทำ
บันทึกไว้ ต่อมาอีกสามวันประธานอนุกรรมการฯ ได้เรียกโจทก์ฝ่ายเดียว
มาไกล่เกลี่ย โจทก์ตกลงซื้อที่พิพาทในราคา 40,000 บาท จึงได้ทำบันทึก
ในฐานะเป็นประธานอนุกรรมการฯ ไม่ใช่เป็นคู่สัญญาในฐานะตัวแทนของ
โจทก์หรือจำเลย ข้อตกลงตามบันทึกเอกสารฉบับแรกมิใช่คำเสนอต่อ
โจทก์ ข้อตกลงตามบันทึกเอกสารฉบับหลังมิใช่คำสนอง หากเป็นเพียงคำ
เสนอ เมื่อจำเลยไม่ยอมขาย คำเสนอของโจทก์ก็ไม่มีการสนองรับ จึงยังไม่เกิด
สัญญาขึ้น อันจะบังคับเอาแก่จำเลยได้

มาตรา 361, 215,
222, 354, 366
วรรคสอง

คำพิพากษาฎีกาที่ 1825/2522 โจทก์ประกาศประกวดราคาจัดซื้อของ
เป็นคำเชิญชวนให้ผู้ประสงค์จะเข้าประกวดราคายื่นซองเสนอ หนังสือ
เสนอราคาที่จำเลยยื่นเป็นคำเสนอ โจทก์มีหนังสือแจ้งให้จำเลยทราบว่าตกลง
รับราคาที่จำเลยเสนอและให้ไปทำสัญญาเป็นคำสนอง แต่สัญญาซื้อขายยัง
ไม่เกิดขึ้น เมื่อกำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ สัญญาจะเกิดขึ้นต่อเมื่อโจทก์
และจำเลยได้ทำสัญญาดังแจ้งในหนังสือตามสัญญาฉบับที่ระบุไว้ในประกาศ
ประกวดราคา จำเลยไม่ไปทำสัญญากับโจทก์ตามกำหนดเวลา โจทก์ย่อมมี
สิทธิริบเงินมัดจำของประกวดราคาได้ตามข้อตกลงในประกาศประกวดราคา
แต่เมื่อยังไม่มีสัญญาซื้อขายต่อกัน จำเลยยังไม่มีผูกพันตามสัญญาซื้อ
ขายที่จะต้องมอบของให้โจทก์ ค่าเสียหายที่โจทก์ต้องซื้อของจากผู้อื่นแพง
กว่าราคาที่จำเลยเสนอเป็นค่าเสียหายอันเกิดจากการผิดสัญญาซื้อขาย ไม่ใช่
ค่าเสียหายอันเกิดจากข้อตกลงในการประกวดราคา โจทก์ย่อมไม่มีสิทธิ
เรียกร้องให้จำเลยชดใช้

มาตรา 362,
152, 165

คำพิพากษาฎีกาที่ 1153/2508 ระเบียบการจ่ายเงินรางวัลฟันของกรม
สรรพสามิตที่มีข้อความระบุให้ข้าหลวงประจำจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจ
ผู้กำกับการตำรวจ นายอำเภอหรือปลัดกิ่งอำเภอ มีอำนาจรับแจ้งความจาก
ผู้ขอรับเงินรางวัลนำจับได้นั้น เมื่อได้ส่งไปยังกรมศุลกากรและกรมตำรวจ

จนกระทั่งกรมตำรวจได้ออกแจ้งความต่อไปอีกนั้น ไม่เพียงแต่เป็นระเบียบภายในเท่านั้น แต่เป็นการออกโฆษณาภายนอกซึ่งคำมั่นที่จะจ่ายเงินรางวัลตอบแทนให้แก่ผู้ช่วยเหลือราชการในการจับผิดนี้ เข้าลักษณะออกโฆษณาให้คำมั่นจะให้รางวัลตาม ป.พ.พ. มาตรา 362 แล้ว

คำมั่นจะให้รางวัลตามระเบียบนี้ ถ้าจะไม่จ่ายเงินรางวัลหรือจ่ายน้อยกว่าระเบียบแล้ว จะต้องมิเหตุผลที่ชอบที่ควร หาใช่ว่าสุดแล้วแต่ใจโดยไม่มีเหตุที่ชอบที่ควรไม่

มาตรา 366, 456 คำพิพากษาฎีกาที่ 605/2481 โจทก์ประมุขการส่งกระป๋องให้แก่จำเลย
377, 823 ได้ และตกลงกันให้โจทก์ไปเซ็นสัญญาและวางเงินประกัน แต่โจทก์ได้ส่งกระป๋องให้แก่คนของจำเลยครบถ้วนถูกต้องตามเงื่อนไขแล้ว โดยไม่ได้ไปเซ็นสัญญาและวางเงินประกัน ดังนี้ ฝ่ายจำเลยก็มีได้ปฏิเสธไม่ยอมรับกระป๋อง ดังนี้ โจทก์ฟ้องเรียกราคากระป๋องได้

มาตรา 366, 456 คำพิพากษาฎีกาที่ 856/2481 จำเลยยื่นประมูลจะส่งไม้ให้โจทก์ โจทก์ได้ตกลงตามใบประมูลนั้นแล้ว แต่ในใบประมูลของจำเลยก็ดี ในคำสนองรับของโจทก์ก็ดี มีข้อความแสดงว่าโจทก์จำเลยยังจะต้องทำสัญญาซื้อขายกันตามธรรมเนียมอีก ดังนี้ ทราบใดที่ยังมิได้ทำสัญญาซื้อขายกัน จะเรียกว่าได้มีสัญญาซื้อขายระหว่างโจทก์กับจำเลยอันสมบูรณ์แล้วหาได้ไม่

“กรณีเป็นที่สงสัย” ตามความในมาตรา 366 หรือไม่นั้น เป็นข้อเท็จจริง

เมื่อจำเลยทำคำให้การต่อสู้คดีบรรยายข้อความเข้าในบทกฎหมายมาตราใดแล้ว แม้มิได้อ้างบทมาตรานั้นมาด้วยก็ดี ศาลก็มีอำนาจหยิบยกเอามาตรานั้นขึ้นมาเป็นบทวินิจฉัยได้ ไม่เป็นการผิดวิธีพิจารณา (ฎีกาที่ 931/2480)

มาตรา 366, 377, 453 คำพิพากษาฎีกาที่ 811/2482 การวางมัดจำต่อกันแล้วเป็นแต่ข้อสันนิษฐานว่ามีสัญญาต่อกัน ไม่ใช่ให้ถือโดยเด็ดขาดว่ามีสัญญาต่อกันแล้ว ในกรณีที่คู่กรณีตกลงจะทำสัญญาต่อกันเป็นหนังสือนั้น ถ้ายังไม่ได้เซ็นสัญญาต่อกัน ก็สันนิษฐานว่ายังไม่มีสัญญาต่อกัน

ในกรณีที่ตกลงซื้อขายกันโดยมีข้อสัญญาเป็นพิเศษ เมื่อครบอายุสัญญาและในระหว่างเจรจาต่อสัญญากันใหม่ก็ยังมีการซื้อขายต่อกันอยู่ นั้น ถือว่าซื้อขายกันโดยมิได้มีข้อสัญญาเป็นพิเศษ

มาตรา 366, 112. ในเรื่องการประมวลผูกขาดทำประมง มีกฎกระทรวงเกษตราฯ วางระเบียบ
114, 115 ว่าเมื่อชี้ขาดให้ผู้ใดได้รับประมวลแล้ว ก็ให้เรียกผู้นั้นมาชำระเงินและดำเนินการ
การออกประทานบัตรตามแบบพิมพ์ ปรากฏว่าจำเลยประมวลได้และได้วาง
เงินมัดจำไว้ 10% แล้วจำเลยไม่มาทำสัญญาตามแบบพิมพ์ และเจ้าหน้าที่
ยังไม่ได้ออกประทานบัตรให้ ถ้าหากเจ้าหน้าที่ได้ยินยอมอนุญาตให้จำเลย
เข้าทำประมงตามที่ประมวลได้นั้นและจำเลยเข้าทำ ก็ถือว่ามิสัญญาต่อกันแล้ว
การไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้ไม่ได้ทำให้สัญญาเป็นโมฆะหรือฟ้องร้อง
ไม่ได้

มาตรา 366, 367. คำพิพากษาฎีกาที่ 135/2507 ผู้เช่าทำสัญญา จ.1 เช่าทรัพย์พิพาทจาก
538, 570 ผู้ให้เช่า ค่าเช่าเดือนละ 500 บาท มีกำหนด 1 ปี และได้ทำหนังสือ จ.2 ไว้
ต่อกันอีกหนึ่งฉบับ มีความในข้อ 1 ว่า “ฯลฯ ผู้เช่ามีสิทธิที่จะต่อสัญญา
(จ.1) ได้อีก 1 ปี โดยต้องบอกกับผู้ให้เช่าก่อนล่วงหน้า 1 เดือน แล้วทำ
สัญญาขึ้นใหม่อีก 1 ฉบับ และต้องเพิ่มค่าเช่าเป็นเดือนละ 3,500 บาท”
ปรากฏว่า ก่อนจะครบสัญญาเช่า 1 เดือน ผู้เช่าได้ให้คนไปติดต่อกับผู้ให้
เช่าขอเช่าต่อ และผู้ให้เช่าก็ยอมให้เช่าต่อได้ เมื่อครบกำหนดเวลาเช่าตาม
สัญญา จ.1 แล้ว ผู้เช่าก็ยังงครอบครองทรัพย์ที่เช่าต่อมา ดังนี้ หนังสือ จ.2
ย่อมเป็นหลักฐานผูกมัดผู้เช่าให้ต้องชำระค่าเช่าสำหรับการเช่าต่อมาในอัตรา
เดือนละ 3,500 บาท กรณีนี้ แม้ผู้เช่ากับผู้ให้เช่ายังไม่ได้ทำสัญญากันใหม่
อีกฉบับหนึ่งตามความในหนังสือ จ.2 ก็ตาม ก็เป็นที่ชัดเจนว่าข้อความ
ที่ได้ตกลงกันแล้วย่อมเป็นอันสมบูรณ์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 367 ไม่มีข้อสงสัย
อันจะนับได้ว่ายังมีสัญญาต่อกันตามบทบัญญัติมาตรา 366 วรรค 2 นั้น
อย่างไร ผู้เช่าจะเถียงว่าหนังสือ จ.2 ไม่มีผลบังคับ ผู้เช่าจึงมีสิทธิที่จะให้
ค่าเช่าเพียงเดือนละ 500 บาทเท่าอัตราค่าเช่าตามสัญญา จ.1 เดิมนั้นหาได้ไม่
ทั้งกรณีไม่เข้ามาตรา 570 อันจะถือได้ว่าผู้ให้เช่ากับผู้เช่าเป็นอันทำสัญญา
ใหม่ต่อไปไม่มีกำหนดเวลา

มาตรา 366, 145. คำพิพากษาฎีกาที่ 661.662/2511 ทำสัญญาเช่ามีข้อสัญญาว่าเมื่อหมด
540, 564, 570 อายุสัญญาเช่าแล้ว ผู้เช่ามีสิทธิต่ออายุสัญญาเช่าได้อีก ส่วนค่าเช่าตกลงกัน
ใหม่ เป็นเพียงข้อตกลงที่ให้โอกาสผู้เช่าที่จะต่อสัญญาได้ โดยมีเงื่อนไขว่า

จะต้องมีการตกลงค่าเช่ากัน เมื่อตามสัญญาไม่ได้กำหนดไว้ว่าจะพึงเรียก
รื้อกันเพียงใด ย่อมเป็นสิทธิของผู้ให้เช่าที่จะเสนอราคา หากผู้เช่าไม่สนอง
รับ สัญญาเช่าซึ่งสิ้นสุดลงตามกำหนดเวลา ย่อมเป็นอันระงับ

เงินประกันตามสัญญาเช่าซึ่งผู้เช่าไม่ยอมรับคืน ไม่เกี่ยวกับปัญหาเรื่อง
สัญญาเช่าระงับ

มาตรา 366, 377, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 161/2512 โจทก์ตกลงจะซื้อที่ดินพร้อมตึกแถวจาก
456, 213 จำเลยด้วยเงินผ่อน ได้วางเงินมัดจำไว้แล้วแต่มีข้อตกลงกันว่า จะทำหนังสือ
สัญญาจะซื้อขายกันอีกฉบับหนึ่ง เพื่อกำหนดการชำระเงิน การแบ่งแยกโฉนด
และการโอนกรรมสิทธิ์ หากโจทก์ไม่ทำสัญญากายในกำหนด 1 เดือน ถือ
ว่าโจทก์ไม่ซื้อ ยอมให้จำเลยรับเงินมัดจำได้ ดังนี้ หากโจทก์ไม่ยอมทำหนังสือ
สัญญาจะซื้อขายตามที่ตกลงกันไว้ ย่อมถือว่ายังมีได้มีสัญญาต่อกัน โจทก์
จะหาว่าจำเลยผิดสัญญาและเรียกร้องให้จำเลยขายที่ดินพร้อมตึกแถวให้
โจทก์หาได้ไม่

มาตรา 366, 537, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 164/2519 โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากที่เช่า
850 จำเลยให้การว่าหลังจากโจทก์บอกเลิกสัญญาเช่าแล้ว จำเลยได้ตั้งตัวแทน
ไปตกลงกับโจทก์ โจทก์ตกลงจะให้ค่าขนย้ายแก่จำเลย 10,000 บาท และ
ยินยอมให้จำเลยอยู่ในที่เช่าอีก 4 เดือนนับแต่วันทำสัญญา โดยได้ทำบันทึก
ลงชื่อกันไว้ แล้วนัดไปทำสัญญากันที่ทำเนียบรัฐบาลในวันที่ 16 มกราคม
2517 แต่โจทก์บิดพลิ้วไม่ไปทำสัญญาตามกำหนดนัด ดังนี้ หากเป็นความ
จริงก็แสดงว่าโจทก์จำเลยเจตนาจะให้สัญญาประนีประนอมยอมความเกิดขึ้น
เมื่อได้ทำสัญญาแล้ว เมื่อสัญญายังมิได้ทำขึ้นย่อมถือไม่ได้ว่ามีสัญญาประนี
ประนอมยอมความต่อกันตาม ป.พ.พ. มาตรา 366 วรรค 2 จำเลยจึงห้ามมี
สิทธิอยู่ในที่เช่าต่อไปอีกไม่

มาตรา 366 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 520/2520 โจทก์เป็นบริษัทจำกัดอยู่ที่ประเทศอังกฤษ
จำเลยที่ 1 เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดในประเทศไทย ซ.ผู้แทนโจทก์ติดต่อกับ
จำเลยที่ 1 ตกลงซื้อขายปอกกัน ซ.และจำเลยที่ 1 ได้มีหนังสือแจ้งให้โจทก์
ทราบปริมาณและราคาที่จะขาย โจทก์มีหนังสือยืนยันมายังจำเลยที่ 1 พร้อม
ทั้งส่งสัญญาซื้อขายมาด้วย เพื่อให้จำเลยที่ 1 ลงชื่อในฐานะผู้ขาย โจทก์เปิด

เลตเตอร์ออฟเครดิตส่งมาแต่ล่าช้าและผิดพลาด จำเลยที่ 1 จึงไม่ลงชื่อในสัญญาซื้อขาย การซื้อขายปอระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 ครั้งก่อน ๆ ต้องทำเป็นหนังสือทุกครั้ง พฤติการณ์ที่ปฏิบัติกันในการซื้อขายปอรายพิพาทเห็นได้ว่าโจทก์และจำเลยที่ 1 มีเจตนาที่จะให้สัญญาซื้อขายมีผลผูกพันกันเมื่อได้ทำหนังสือแล้ว จำเลยที่ 1 ยังมีได้ลงลายมือชื่อในสัญญาซื้อขาย จึงถือไม่ได้ว่าสัญญาซื้อขายได้ทำเป็นหนังสือตาม ป.พ.พ. มาตรา 366 สัญญาซื้อขายยังไม่มี

มาตรา 366

คำพิพากษาฎีกาที่ 885/2521 สัญญาจ้างเหมาก่อสร้างมีข้อความระบุว่าผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างตกลงทำการก่อสร้างอาคารตามแบบแปลนแผนผังและรายการละเอียดการก่อสร้างที่แนบกับสัญญาและแต่ละฝ่ายถือสัญญาไว้คนละฉบับพร้อมด้วยแบบแปลนแผนผังและรายการละเอียดการก่อสร้างอันได้ลงนามกำกับไว้ทุกแผ่น แบบแปลนแผนผังและรายการละเอียดการก่อสร้างจึงเป็นสาระสำคัญของสัญญาซึ่งจะต้องตกลงกันในขณะที่ทำสัญญาดังนั้นแม้ว่าจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทจำเลยที่ 1 จะได้ลงนามในสัญญาเป็นผู้รับจ้างในนามของจำเลยที่ 1 แต่เมื่อโจทก์ไม่ส่งแบบแปลนแผนผังและรายการละเอียดการก่อสร้างไปให้จำเลยลงนามกำกับทุกแผ่นดังระบุไว้ในสัญญา ก็ต้องถือว่าโจทก์จำเลยยังไม่ตกลงกันได้ในเรื่องแบบแปลนแผนผังและรายการละเอียดการก่อสร้างอันถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ทั้งยังปรากฏว่าข้อกำหนดในเรื่องวันทำการและเริ่มต้นวันทำการก่อสร้างอันเป็นสาระสำคัญส่วนหนึ่งของสัญญาก็ยังตกลงกันไม่เป็นที่เรียบร้อยและถูกต้อง กรณีจึงต้องด้วย ป.พ.พ. มาตรา 366 ถือว่าโจทก์จำเลยยังไม่ได้มีสัญญาต่อกัน

มาตรา 366, 369,
378, 1336

คำพิพากษาฎีกาที่ 705/2524 แม้การทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินกฎหมายกำหนดให้ทำได้หลายวิธีด้วยกัน แต่เมื่อคู่สัญญากำหนดจะทำกันโดยวิธีทำเป็นหนังสือ ก็ต้องเป็นไปตามเจตนาของคู่สัญญา ตามเอกสารหมาย จ.1 ซึ่งเป็นสัญญาฉบับแรกระบุไว้ว่า สัญญาดังกล่าวยังไม่ถือเป็นข้อยุติในการซื้อขาย จนกว่าจะได้ทำสัญญามีเงื่อนไขตรงกับความประสงค์ของทั้งสองฝ่าย ดังนั้นเอกสารหมาย จ.1 จึงนับว่ายังมีได้มีสัญญาผูกพันเป็นสัญญาจะซื้อ

จะขายที่ดินรายพิพาทต่อกัน การที่จำเลยนำที่ดินพิพาทส่วนใหญ่ไปขายให้แก่ผู้อื่นหลังจากนั้น แสดงว่าจำเลยไม่ประสงค์จะทำสัญญาจะซื้อขายกับโจทก์ต่อไปตามที่เคยตกลงไว้ จำเลยจึงไม่มีสิทธิอย่างใดที่จะยึดเงินมัดจำของโจทก์ที่มอบให้จำเลยไว้ โจทก์มีสิทธิเรียกเงินจำนวนนี้คืนจากจำเลย

มาตรา 366 คำพิพากษาฎีกาที่ 1825/2522 โจทก์ประกาศประกวดราคาจัดซื้อของ
วรรคสอง, 215, เป็นคำเชิญชวนให้ผู้ที่ประสงค์จะเข้าประกวดราคายื่นซองเสนอ หนังสือ
222, 354, 361 เสนอราคาที่จำเลยยื่นเป็นคำเสนอ โจทก์มีหนังสือแจ้งให้จำเลยทราบว่าตกลง
รับราคาที่จำเลยเสนอและให้ไปทำสัญญาเป็นคำสนอง แต่สัญญาซื้อขายยังไม่
เกิดขึ้น เมื่อคำบอกกล่าวสนองไปถึงผู้เสนอ สัญญาจะเกิดขึ้นต่อเมื่อโจทก์
และจำเลยได้ทำสัญญากันเป็นหนังสือตามข้อผูกพันที่ระบุไว้ในประกาศ
ประกวดราคา จำเลยไม่ไปทำสัญญากับโจทก์ตามกำหนดเวลา โจทก์ย่อมมี
สิทธิริบเงินมัดจำของประกวดราคาได้ตามข้อตกลงในประกาศประกวดราคา
แต่เมื่อยังไม่ทำสัญญาซื้อขายต่อกัน จำเลยยังไม่มี ความผูกพันตามสัญญาซื้อ
ขายที่จะต้องมอบของให้โจทก์ ค่าเสียหายที่โจทก์ต้องซื้อของจากผู้อื่นแพง
กว่าราคาที่จำเลยเสนอเป็นค่าเสียหายอันเกิดจากการผิดสัญญาซื้อขาย ไม่ใช่
ค่าเสียหายอันเกิดจากข้อตกลงในการประกวดราคา โจทก์ย่อมไม่มีสิทธิ
เรียกร้องให้จำเลยชดเชย

มาตรา 368, 453 คำพิพากษาฎีกาที่ 563/2479 คำพิพากษาในคดีเรื่องหนึ่งหาเป็นข้อ
การตีความใน ผูกมัดโจทก์ในคดีอีกเรื่องหนึ่งไม่ ถึงแม้ว่าจำเลยจะเป็นบุคคลคนเดียวกัน
เอกสาร ทั้งประเด็นข้อหาข้อนำสืบและพยานหลักฐานชุดเดียวกันก็ตาม เว้นแต่จะ
ปรากฏโดยแจ้งชัดว่าคู่กรณีตกลงยินยอมให้เป็นเช่นนั้น

มาตรา 368, 453, คำพิพากษาฎีกาที่ 93/2480 สัญญามีข้อความว่าผู้ให้สัญญามีความ
456 พอใจยกกรรมสิทธิ์ที่ดิน ฯลฯ ให้ และผู้ถือสัญญามีอำนาจจัดการตรวจแระ
และขอประทานบัตรทำเหมืองได้เท่ากับตัวผู้ให้สัญญาเอง โดยผู้ให้สัญญา
ยอมคิดค่าเสียหายจากผู้ถือสัญญาตามเนื้อที่ไร่ละ 150 บาท ดังนี้ สัญญานี้
เป็นสัญญาให้ค่าเสียหายในการเข้าตรวจและทำเหมืองแร่ไม่ใช่สัญญาจะซื้อ
ขายที่ดิน

มาตรา 368, 144, 145, 456 คำพิพากษาฎีกาที่ 245/2480 การแปลสัญญาจะต้องฟังถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนตามตัวอักษร แต่ถ้าในสัญญาได้แสดงเจตนาของคู่สัญญาไว้ชัดแจ้งแล้วจะไปหยิบยกคำพยานและเหตุอื่น ๆ มาลบล้างข้อความในหนังสือสัญญานั้นมิได้

ในสัญญามีความว่าถ้าจำเลยไม่อยู่ในที่ดิน มีสิทธิเรียกเงิน 400 บาท แล้วโอนที่ดินให้โจทก์ ต้องหมายความว่าถ้าจำเลยยังมีได้ใช้สิทธิเรียกเงิน 400 บาท จากโจทก์อยู่ตราบใด จำเลยก็ยังไม่มีส่วนที่ผูกพันต่อโจทก์อยู่ตราบนั้น

มาตรา 368, 456, 653, 1299, 1382 คำพิพากษาฎีกาที่ 231/2482 สัญญามีความว่าโจทก์ได้รับเงินจากจำเลยไป 65 บาท โจทก์ยอมยกที่ดินสวนผลไม้ให้จำเลยยึดถือไว้แทนตัวเงินที่รับไป ดังนี้ สัญญาฉบับนี้เป็นสัญญากู้ยืมเงินโดยเอาที่สวนให้จำเลยยึดถือไว้ ไม่ใช่สัญญาซื้อขาย กู้เงินกันแล้วมอบที่ดินให้ผู้ให้กู้ใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น การยึดถือที่ดินของผู้ให้กู้โดยลักษณะดังนี้เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง เมื่อมิได้จดทะเบียนยอมไม่สมบูรณ์ใช้บังคับกันมิได้ ผู้ให้กู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือที่ดินไว้ต่อไปในเมื่อผู้กู้เรียกร้อง (อ้างฎีกาที่ 1283/2480)

เข้าครอบครองที่ดินโดยอาศัยสิทธิตามสัญญาแม้จะครอบครองมาตั้ง 20-21 ปีก็ได้กรรมสิทธิ์ เพราะไม่ถือว่าเป็นการครอบครองโดยปรบักษ์

มาตรา 368, 349, 453 คำพิพากษาฎีกาที่ 394/2488 เดิมโจทก์จำเลยทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินกัน ราคาเงิน 1,550 บาท ต่อมาโจทก์จำเลยได้ตกลงทำสัญญากันใหม่ โดยขึ้นราคาที่ดินที่จะซื้อขายกันนั้นอีก 200 บาท เป็นราคาที่ดิน 1,750 บาท ดังนี้ถือว่าข้อความในหนังสือสัญญาฉบับใหม่ได้เปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิมในสาระสำคัญ และสัญญาฉบับใหม่คงมีข้อความกล่าวทั่วถึงสัญญาเดิม แต่เพียงว่าที่ดินที่จะซื้อขายกันนั้นคือที่ดินที่กล่าวไว้ตามสัญญาเดิม และจำเลยได้รับเงินมัดจำจากโจทก์ไปแล้ว 100 บาทเท่านั้น ต้องบังคับคดีตามสัญญาฉบับใหม่

มาตรา 368, 132, 454, 456, 650 คำพิพากษาฎีกาที่ 957/2495 สัญญากู้เงินกันมอบที่ดินให้ผู้ให้กู้ครอบครองทำกินต่างดอกเบี้ย และตามข้อสัญญามีเงื่อนไขด้วยว่าถ้าผู้กู้ประสงค์

จะขายที่ดินประกันนั้นแก่ผู้ให้กู้ภายในกำหนด 6 ปี ผู้ให้กู้ยินยอมรับซื้อเป็นเงินจำนวนหนึ่ง ถ้าพ้นกำหนด 6 ปีแล้ว ผู้กู้ต้องชำระหนี้เงินกู้ให้ผู้ให้กู้จนครบถ้วน หรือมิฉะนั้นก็ต้องมีการตกลงกันใหม่ ดังนี้เมื่อพ้นกำหนด 6 ปีแล้ว ผู้กู้ไม่ประสงค์จะขายที่ดิน แต่เลือกเอาทางชำระหนี้เงินกู้ได้ ผู้ให้กู้จะฟ้องขอให้ผู้กู้ขายที่ดินให้ตนเหมือนสัญญาจะซื้อขายธรรมดา ไม่ได้

มาตรา 368, 453, 657 คำพิพากษาฎีกาที่ 787/2499 ในเอกสาร 2 ฉบับเป็นใบรับยามีราคาแจ้งเป็นรายการไป จำเลยลงชื่อรับของไว้ในเอกสารดังกล่าว ราคาที่แจ้งนั้นต่ำกว่าราคาตลาดมาก ทั้งในเอกสารมีบันทึกของจำเลยว่าโนวาซาน (ชื่อยา) ของที่ส่งมาถ้าครบวันที่สิ้นอายุแล้วไม่หมดทางห้างต้องรับคืน

ดังนี้ฟังได้ว่าจำเลยซื้อเชื่อของจากโจทก์ มิใช่รับฝากจากโจทก์เอาไปขาย

มาตรา 368 คำพิพากษาฎีกาที่ 245/2506 จำเลยทำสัญญาเช่าสวนส้มของโจทก์มีกำหนด 12 ปี ค่าเช่าปีละ 10 บาท โดยมีข้อสัญญาว่าจำเลยจะต้องปลูกทุเรียนจนเต็มเนื้อที่โดยออกค่าใช้จ่ายเอง และในระหว่างอายุสัญญาเช่า ดอกผลที่ได้จากทุเรียนจะต้องแบ่งกันคนละครึ่งระหว่างโจทก์กับจำเลย โจทก์สงวนสิทธิเก็บดอกผลของต้นไม้บางต้น นอกนั้นยอมให้จำเลยเก็บได้ทั้งสิ้น แม้ตามสัญญาจะมีได้กำหนดว่าจะต้องเริ่มปลูกทุเรียนเมื่อใด แต่เมื่อพิจารณาถึงความประสงค์ของคู่สัญญาประกอบกับ ป.พ.พ. มาตรา 368 แล้ว จำเลยจะต้องปลูกทุเรียนโดยเร็วในระยะแรกที่พอปลูกได้

มาตรา 368, 861 คำพิพากษาฎีกาที่ 529/2513 คำแปลกรมธรรม์ประกันภัยเป็นภาษาไทยมีข้อความเกี่ยวกับความรับผิดชอบของจำเลย (ผู้รับประกันภัย) ว่า “กรมธรรม์นี้คุ้มครองถึงความสูญเสียไม่ว่าจะเนื่องด้วยสาเหตุอันใดอันเกิดแต่การได้รับบาดเจ็บทางร่างกายจากอุบัติเหตุไม่ว่าจะเป็นโดยตรงหรือลำพังก็ตามที่ตามเงื่อนไขบทบัญญัติข้อยกเว้นและข้อคุ้มครองที่ระบุไว้ในที่นี้” ส่วนประโยชน์ที่ได้รับระบุไว้ว่า การประกันภัยที่จะอำนวยผลประโยชน์ในหนี้ใช้ได้เฉพาะในเรื่องการได้รับบาดเจ็บอันตรายอันอาจทำให้สูญเสียชีวิต แขนขาขาด และชดใช้ค่ารักษาพยาบาล อันจะเกิดขึ้นโดยตรงหรือไม่โดยลำพังจากสาเหตุใด ๆ ก็ตาม ตามที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ฯลฯ” ดังนี้ เห็นว่าการที่ พ.

(ผู้เอาประกันภัย) หกล้มขณะลงจากรถ ย่อมถือว่าเป็นอุบัติเหตุ เมื่อเป็นเหตุให้หมัดลูกแตกปริ จึงถือว่าเป็นสาเหตุโดยตรงที่ทำให้ พ.ถึงแก่ความตาย จำเลยจึงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้โจทก์ตามกรมธรรม์ประกันภัย

มาตรา 368. 861 คำพิพากษาฎีกาที่ 1996/2517 โจทก์นำรถยนต์เอาประกันวินาศภัยไว้กับจำเลยตามสัญญากรมธรรม์ประกันภัยระบุไว้ว่า “การสูญหรือเสียหายแก่ยานพาหนะที่ระบุไว้ในตารางแห่งกรมธรรม์นี้รวมทั้งเครื่องอุปกรณ์ในระหว่างที่ยังติดประจำอยู่อันเกิดจาก (ก) ไฟไหม้ ฯลฯ หรือลัทธิทรัพย์ หรือ (ข) การกลั่นแกล้ง หรือ (ค) ระหว่างเดินทางโดยทางถนน รถไฟ ฯลฯ เมื่อรถยนต์ของโจทก์ถูกคนร้ายชิงเอาไปขณะเดินทางโดยทางถนน จึงเป็นกรณีที่โจทก์สูญเสียหายยานพาหนะที่เอาประกันภัยไว้ในความผิดฐานชิงทรัพย์ ซึ่งมีการกระทำที่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์อยู่ในตัว ถือได้ว่าโจทก์ต้องสูญเสียด เพราะมีการลักรถนั้นไป กรณีต้องตามเงื่อนไขในสัญญากรมธรรม์ประกันภัย จำเลยต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

มาตรา 368. 378. คำพิพากษาฎีกาที่ 1376/2518 จำเลยมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินมีโฉนดแปลงหนึ่งร่วมกันกับผู้ซื้ออีก 5 คน ต่อมาจำเลยกับผู้มีกรรมสิทธิ์ร่วมได้ขอแบ่งแยกโฉนดเป็นของแต่ละคน และได้ตกลงกันตัดถนนทางด้านทิศเหนือของที่ดินที่ขอแบ่งแยกแต่ละแปลงไปออกยังถนนพหลโยธิน โจทก์ได้ทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินส่วนของจำเลยจากจำเลยและวางมัดจำไว้ โดยระบุในข้อสัญญาว่า ในกรณีที่มีการทำถนนร่วมกัน ทุกฝ่ายได้ตกลงกันว่า ผู้ที่มีที่ดินร่วมกันจะสละที่ดินให้เป็นสาธารณะ และช่วยกันลงทุนทำถนนร่วมกัน ในกรณีทำถนนเชื่อมกับถนนพหลโยธิน ทุกฝ่ายจะต้องลงทุนร่วมกันโดยเฉลี่ยทุนทรัพย์เท่ากัน ดังนี้ข้อสัญญาดังกล่าวไว้เพียงแต่กล่าวว่า ผู้ที่มีที่ดินร่วมกันจะสละที่ดินทำถนนและลงทุนทำถนนกับถนนพหลโยธิน โดยเฉลี่ยทุนทรัพย์เท่า ๆ กัน ไม่มีทางที่จะแปลไปได้ว่าจำเลยตกลงรับผิดชอบทำถนนตลอดสายเข้าไปในที่ดินของผู้อื่นซึ่งมิได้ตกลงทำสัญญา และไปจดทะเบียนให้เป็นถนนสาธารณะด้วย ดังนั้น การที่เจ้าของร่วมคนหนึ่งสละที่ดินทำถนนแล้วแต่ยังไม่ยอมให้ทำถนนในที่ดินส่วนของผู้อื่นไปเชื่อมกับถนนพหลโยธิน จึงถือมิได้ว่าจำเลยผิดสัญญา เมื่อโจทก์ปฏิเสธไม่

ยอมรับซื้อที่ดินตามสัญญา โจทก์จึงเป็นฝ่ายผิดสัญญา จำเลยชอบที่จะริบมัดจำเสียได้

มาตรา 368, 861 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2098/2518 ผู้เอาประกันภัยได้ปิดร้านค้าที่เก็บทรัพย์สินที่เอาประกันภัยไว้ มีประตูเหล็กปิดนั้น ใส่งูญแจแล้วเอาโซ่ล่ามใส่งูญแจอีกชั้นหนึ่ง คนร้ายได้เปิดประตูเหล็กเข้าไปลักทรัพย์ดังกล่าวในร้านโดยโซ่และกุญแจหายไปด้วย ดังนี้ถือได้ว่าคนร้ายเข้าไปโดยใช้กำลังและวิธีการรุนแรงตามกรมธรรม์ประกันภัยซึ่งระบุให้ความคุ้มครองทรัพย์สินของผู้เอาประกันภัยในกรณีที่คนร้ายบุกรุกเข้าไปลักทรัพย์ในสถานที่โดยใช้กำลังและวิธีการรุนแรงแล้ว ผู้รับประกันภัยจึงต้องรับผิดชอบตามกรมธรรม์ดังกล่าว

มาตรา 368, 850 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2171/2518 โจทก์ฟ้องให้จำเลยแบ่งขายที่ดินตาม น.ส.3 เลขที่ 137 ให้แก่โจทก์บางส่วนในราคา 52,000 บาท แล้วคู่ความตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความว่า จำเลยยอมขายที่ดินตาม น.ส.3 เลขที่ 137 ให้แก่โจทก์ในราคา 52,000 บาท ดังนี้ เมื่อคำบรรยายฟ้องและเอกสารขอจดทะเบียนขายที่ดินดังกล่าวก็ระบุว่าจำเลยตกลงแบ่งขายที่ดินเพียงบางส่วน ราคาที่ดินตามฟ้องก็เป็นราคาเดียวกับในสัญญาประนีประนอมยอมความ แสดงให้เห็นว่าโจทก์จำเลยมีเจตนาอันแท้จริงที่จะตกลงซื้อขายที่ดินกันตามจำนวนเนื้อที่และเขตติดต่อที่ระบุในฟ้อง หาใช่ซื้อขายทั้งแปลงไม่ โจทก์จึงไม่อาจหยิบยกถ้อยคำในสัญญาประนีประนอมยอมความที่ระบุว่าซื้อขายที่ดินตาม น.ส.3 เลขที่ 137 ให้มีความหมายว่าเป็นการซื้อขายทั้งแปลงตามตัวอักษร เพราะจะเป็นการตีความสัญญาซึ่งไม่ตรงตามความประสงค์ของคู่กรณีและเป็นไปในทางไม่สุจริตอันเป็นการฝ่าฝืน ป.พ.พ. มาตรา 368

มาตรา 368, 861: คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2208/2518 ข้อคำหนดตามกรมธรรม์ประกันภัยที่ 869 ว่า “การตกลงยินยอมหรือการเสนอหรือการให้สัญญาว่าจะชดใช้เงินหรือชดใช้ค่าเสียหายประการใดก็ตามแก่บุคคลอื่น ผู้เอาประกันภัยหรือตัวแทนผู้เอาประกันภัยจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากบริษัทเป็นลายลักษณ์อักษร” นั้น เป็นการห้ามมิให้ผู้เอาประกันภัยทำความตกลงหรือ

ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกับบุคคลภายนอก ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้รับประกันภัย ไม่ให้ผู้เอาประกันภัยทำสัญญาให้เป็นที่เสียหายแก่ผู้รับประกันภัยเท่านั้น หากใช่เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้รับประกันภัยไม่ เมื่อผู้เอาประกันภัยฟ้องเรียกร้องค่าชดเชยของคนที่เอาประกันภัยไว้ อันได้รับความเสียหายเนื่องจากชนกษัตริย์ของบุคคลอื่น มิได้เกี่ยวกับค่าเสียหายที่ผู้เอาประกันภัยได้ทำสัญญาชดเชยค่าเสียหายให้แก่บุคคลอื่น ผู้เอาประกันภัยจึงมีสิทธิเรียกร้องจากผู้รับประกันภัยได้

กรมธรรม์ประกันภัยกำหนดว่า ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบเมื่อ “อุบัติเหตุหรือวินาศภัย อันเกิดขึ้นโดยผู้ขับขี่ยานยนต์คันเอาประกันภัย เจตนาจงใจฝ่าฝืนข้อกำหนดกฎหมาย หรือคำสั่งหรือเครื่องหมายจราจร” ย่อมหมายความว่า วินาศภัยที่ผู้รับประกันภัยจะไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหาย ก็เฉพาะแต่อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นเพราะเหตุที่ผู้ขับขี่จงใจฝ่าฝืนกฎหมายหรือคำสั่ง หรือเครื่องหมายจราจรเท่านั้น การที่คนขับรถของผู้เอาประกันภัยขับรถคันที่เอาประกันภัยไปในทางที่ยังไม่เปิดใช้เป็นทางจราจร แม้จะมีเครื่องหมายของพนักงานจราจรห้ามมิให้รถเข้าไปเล่นก็ตาม แต่เมื่อการขับรถเข้าไปในทางนั้น ไม่ใช่เหตุให้เกิดรถชนกัน เพราะรถชนกันบนถนนส่วนที่เปิดใช้แล้ว ผู้รับประกันภัยก็จะยกเหตุดังกล่าวมาปิดความรับผิดไม่ได้

มาตรา 368, 1629 คำพิพากษาฎีกาที่ 372/2519 เมื่อระเบียบการณาปนกิจระบุว่า ผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินค่าอุปการะศพได้แก่ทายาทซึ่งสมาชิกระบุไว้ในใบสมัคร หรือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งสุดท้ายที่สุด โดยระบุเพียงว่าทายาท มิได้ระบุว่าทายาทโดยธรรม ดังนั้นทายาทซึ่งสมาชิกระบุไว้ในใบสมัครหรือแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งสุดท้ายที่สุดย่อมมีสิทธิรับเงินค่าอุปการะศพ โดยหากจำเป็นต้องเป็นทายาทโดยธรรมของสมาชิกไม่

มาตรา 368, 387 คำพิพากษาฎีกาที่ 1393/2520 โจทก์จำเลยทำสัญญาซื้อขายสินค้ากัน โดยมีข้อกำหนดในสัญญาว่า ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ จำเลยผู้ขายมีสิทธิแก้ไขและปรับราคาสินค้าใหม่ได้ ข้อตกลงเช่นนี้เห็นได้ว่าเพื่อประโยชน์ของผู้ขาย ในกรณีที่สินค้านั้นราคาสูงขึ้นเพราะการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ แม้ตามข้อตกลงดังกล่าวจะมีได้กำหนด

ให้ถืออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศใดเป็นหลัก แต่ก็ยอมหมายถึงเงินตราต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้านี้เท่านั้น เมื่อปรากฏว่ามีเงินตราต่างประเทศที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 สกุล คือเงินดอลลาร์ของอเมริกาที่จำเลยใช้ชำระราคาสินค้า กับเงินมาร์คของเยอรมันเจ้าของสินค้าที่ซื้อขายกันและอัตราแลกเปลี่ยนเงินดอลลาร์เปลี่ยนแปลงอันมีผลทำให้เงินมาร์คมีราคาสูงขึ้น จำเลยจึงมีสิทธิปรับราคาสินค้าที่ตกลงขายให้โจทก์สูงขึ้นได้ตามข้อกำหนดในสัญญาดังกล่าว แต่เมื่อโจทก์ไม่ยินยอม จำเลยก็ย่อมมีสิทธิที่จะไม่ส่งสินค้าให้โจทก์ และจะว่าจำเลยเป็นฝ่ายผิดสัญญาหาได้ไม่

มาตรา 368, 224. คำพิพากษาฎีกาที่ 1940/2520 ตามข้อบังคับของ ก.พ.กำหนดให้จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นนักเรียนทุนในความดูแลของรัฐบาล ต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว จำเลยที่ 1 กระทำผิดฐานพยายามลักทรัพย์จนถูกศาลอาญาแห่งประเทศฝรั่งเศสพิพากษาลงโทษจำคุกและปรับ ย่อมถือว่าเป็นเรื่องผิดวินัยของ ก.พ.อันเป็นการผิดสัญญาที่ได้กระทำไว้แล้ว ต้องรับผิดชอบใช้เงินทุนและเบี้ยปรับ
เงินทุนและเบี้ยปรับเป็นหนี้เงิน โจทก์มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้ตามกฎหมาย

มาตรา 368, 406. คำพิพากษาฎีกาที่ 360/2521 เงินกินเปล่าที่โจทก์ได้จ่ายให้จำเลยไปแล้วนั้น ถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าเช่าที่โจทก์ชำระล่วงหน้าให้แก่จำเลยไปเมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่าโจทก์ทำสัญญาเช่าตึกแถวพิพาทกับจำเลยมีกำหนด 8 ปี แต่โจทก์เข้าอยู่ได้เพียง 3 เดือนเศษ ไฟฟ้าไหม้ตึกแถวพิพาทเสียหายหมดโดยมิใช่เป็นเพราะความผิดของโจทก์ จำเลยจึงต้องคืนเงินกินเปล่าให้แก่โจทก์ตามส่วน

มาตรา 368, 861. คำพิพากษาฎีกาที่ 1299/2521 แม้ขณะเกิดเหตุคนขับรถของโจทก์จะขาดต่ออายุใบขับขี่ก็ตาม หาได้หมายความว่าความสามารถในการขับรถยนต์ของบุคคลนั้นบกพร่อง หรือเสียสิทธิอันต้องห้ามตามกฎหมาย บุคคลนั้นยังคงสามารถที่จะทำการขับรถยนต์ได้โดยปกติตราบเท่าที่ใบอนุญาตให้ขับรถยนต์มิได้ถูกยึดหรือยกเลิกเพิกถอนโดยถูกต้องตามกฎหมาย จึงถือไม่ได้ว่า

การขาดต่อใบอนุญาตให้ขั้บรถยนต์ของบุคคลนั้นเป็นการถูกตัดสิทธิโดยผลของกฎหมาย

มาตรา 368. 144 คำพิพากษาฎีกาที่ 1922/2522 ข้อความในสัญญาที่ว่า “ผู้ว่าจ้างตกลงจะจ่ายเงินชดเชยให้แก่ผู้รับจ้างเป็นเงินจำนวนหนึ่ง เมื่อได้รับอนุมัติวงเงินจากสำนักงานประมาณตามกฎหมายแล้ว” นั้นไม่ใช่เป็นเงื่อนไขในการจ่ายเงินชดเชยว่าจะจ่ายเงินให้ผู้รับจ้างต่อเมื่อสำนักงานอนุมัติให้จ่าย หากไม่รับอนุมัติก็ไม่ต้องจ่าย แต่เป็นวิธีการที่จะจ่ายเงินค่าจ้างให้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติวงเงินจากสำนักงานประมาณตามกฎหมายแล้ว

มาตรา 368. 861. คำพิพากษาฎีกาที่ 2381/2522 ตามข้อสัญญาในกรรมกรรมประกันภัย 887 วรรคสอง จำเลยตกลงจะจ่ายเงินชดใช้เพื่อความรับผิดชอบตามกฎหมายที่จะต้องชดใช้ค่าทดแทนเพื่อมรณกรรมหรือบาดเจ็บของบุคคลใด อันเกิดแต่รถยนต์คันที่เอาประกันภัย เว้นแต่มรณกรรมหรือบาดเจ็บนั้นเกิดแก่ลูกจ้างหรือบุคคลผู้อยู่ในครอบครัวของผู้เอาประกันภัย เมื่อ พ.เป็นผู้อาศัยนั่งมาในรถคันที่เอาประกันภัย แต่มิได้เป็นผู้ร่วมครัวเรือนหรือเป็นลูกจ้างของผู้เอาประกันภัย คงเป็นเพียงเพื่อนของบุตรผู้เอาประกันภัยเท่านั้น เมื่อรถคันที่จำเลยรับประกันภัยเกิดชนกับรถอื่นเป็นเหตุให้ พ.ถึงแก่ความตาย ผู้ต้องเสียหายจึงชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยโดยตรงตาม ป.พ.พ. มาตรา 887 วรรคสอง

มาตรา 368. 4. คำพิพากษาฎีกาที่ 2752/2522 กรณีที่ข้อความในสัญญาซื้อขายชัดเจนแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องสืบพยานประกอบเพื่อตีความถึงความประสงค์ของคู่สัญญา และปกติประเพณีอีก

มาตรา 368 คำพิพากษาฎีกาที่ 1309/2524 สัญญาซื้อเสาเข็มระบุว่าจำนวนเสาเข็มคอนกรีตอันแท้จริงเป็นจำนวนเท่าใด ให้ถือเอาจำนวนที่วิศวกรของผู้ซื้อจะกำหนดเมื่อทำการก่อสร้าง หมายถึงอาจเพิ่มหรือลดจำนวนที่ตกลงกัน 600 ต้นได้ในงานคราวเดียวกัน จำเลยสั่งซื้ออีก 500 ต้น หลังเวลานานถึง 1 ปี มิใช่เสาเข็มที่ระบุในสัญญา แต่เป็นการสั่งซื้อใหม่ ผู้ขายไม่ส่งเสาเข็มจำนวนนี้ไม่เป็นผิดสัญญา

มาตรา 368

คำพิพากษาฎีกาที่ 3591/2524 สัญญาขายลิขสิทธิ์แบบเรียนที่เขียนขึ้นตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการที่ใช้อยู่ในขณะนั้น ตามข้อสัญญาผู้ซื้อที่มีสิทธิดัดแปลงแก้ไขหนังสือแบบเรียนด้วยตนเอง และสามารถพิมพ์จำหน่ายในนามผู้ขายด้วย มิได้มีข้อความแสดงว่าถือเอาหลักสูตรแบบเรียนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ดังนี้ เป็นการขายลิขสิทธิ์โดยเด็ดขาดมิได้มีข้อแม้หรือเงื่อนไขใด ๆ ที่จะมิผลให้สัญญาสิ้นความผูกพัน ต่อมาเมื่อกระทรวงศึกษาธิการมีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรใหม่แทน ก็ไม่มีผลให้สัญญาขายลิขสิทธิ์สิ้นความผูกพัน เมื่อผู้ขายลิขสิทธิ์แต่งหนังสือแบบเรียนนี้ขึ้นใหม่ในภายหลัง และมอบให้ผู้อื่นพิมพ์จำหน่าย แม้จะอ้างว่าเป็นการเขียนขึ้นตามหลักสูตรใหม่และเขียนขึ้นกับผู้อื่นด้วย ก็เป็นการผิดสัญญาต้องรับผิดชอบค่าเสียหายตามสัญญา

มาตรา 369, 1299,
1649

คำพิพากษาฎีกาที่ 2025/2494 มารดาของผู้ตาย ซึ่งได้รับทรัพย์มรดกของผู้ตายแต่ผู้เดียว ย่อมมีหน้าที่เป็นผู้จัดการทำศพผู้ตายตาม ป.พ.พ. มาตรา 1649 วรรคท้าย ฉะนั้น เมื่อมารดาผู้ตายทำสัญญามอบทรัพย์ของผู้ตายทั้งหมดให้ภรรยาอันไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย โดยให้ภรรยาคนนั้นรับทำศพผู้ตาย ดังนี้ ย่อมถือว่าเป็นสัญญาต่างตอบแทน มารดาผู้ตายไม่มีสิทธิจะเรียกทรัพย์มรดกของผู้ตายจากภรณยานั้นในภายหลังได้

มาตรา 369, 456

คำพิพากษาฎีกาที่ 1434/2495 โจทก์ฟ้องว่า จำเลยซื้อข้าวเปลือกของโจทก์ไป ยังไม่ได้ชำระราคา โดยตกลงจะหักหนี้ที่โจทก์กู้เงินจำเลยไว้ แต่ภายหลังจำเลยกลับเอาสัญญากู้มาฟ้องเรียกเงินจากโจทก์ โดยไม่หักค่าข้าวเปลือกให้ตามที่ตกลงกันไว้ ดังนี้ แม้การซื้อขายข้าวเปลือกจะไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ แต่ได้มีการส่งมอบข้าวเปลือกกันแล้ว ซึ่งถือได้ว่าการชำระหนี้กันแล้ว โจทก์ก็ย่อมมีสิทธิฟ้องร้องเรียกให้จำเลยส่งข้าวเปลือกคืน หรือใช้ราคาได้

มาตรา 369, 456,
213

คำพิพากษาฎีกาที่ 1062/2501 จำเลยตกลงจะโอนขายที่ดินส่วนของตนให้แก่โจทก์ตอบแทนในการที่โจทก์ออกเงินแต่งงานให้จำเลย แม้ข้อตกลงนี้จะไม่ได้ทำหลักฐานเป็นหนังสือ แต่เมื่อโจทก์ได้ชำระหนี้คือออกเงินแต่งงานให้แก่จำเลยไปตามที่ได้ตกลงกันแล้วย่อมถือว่าจำเลยให้คำมั่นจะขายที่ดิน

ส่วนของจำเลยให้แก่โจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 456 เมื่อจำเลยไม่ปฏิบัติตาม
สัญญา โจทก์ยอมฟ้องร้องขอให้บังคับคดีตามที่จำเลยตกลงในวันนั้นได้

มาตรา 369. 456 คำพิพากษาฎีกาที่ 617/2502 สัญญาจะซื้อขายมีข้อความตอนหนึ่งว่า
วรรค 2. 132. “ฯลฯ ในการโอนนี้ ผู้จะซื้อเป็นบุคคลต่างด้าว หากการโอนขัดข้อง ผู้จะขาย
374. 375 ยอมให้ผู้จะซื้อหาผู้รับโอนคนอื่นมารับโอนได้ โดยผู้จะขายต้องโอนให้ ไม่
ถือว่าผิดสัญญา และให้ถือว่าผู้ที่จะมารับโอนเท่ากับคู่สัญญานี้” ย่อมแสดง
ถึงเจตนาอันแท้จริงของแต่ละฝ่ายว่าไม่ประสงค์จะเลิกสัญญากัน จึงเป็น
สัญญาต่างตอบแทนผูกพันคู่กรณี โจทก์ที่ 1 มีสิทธิที่จะโอนการจะซื้อขาย
ที่ดินรายนี้ให้แก่โจทก์ที่ 2 ได้ตามข้อความในสัญญาดังกล่าว

มาตรา 369. 537. คำพิพากษาฎีกาที่ 417/2506 เจ้าของที่ดินปลูกตึกโดยมีข้อกำหนดว่า ให้
1359 ตึกเป็นของเจ้าของที่ดินเมื่อครบกำหนดเช่าแล้ว ฉะนั้น เมื่อครบกำหนดการ
เช่า ตึกย่อมตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่ดินตามสัญญาในฐานะเป็นส่วน
ควบของที่ดินโดยไม่ต้องทำการโอนต่อกัน

ทรัพย์สินซึ่งมีบุคคลหลายคนเป็นเจ้าของร่วมกันนั้น การที่เจ้าของรวม
คนหนึ่งใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาและฟ้องคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ย่อมเป็น
การใช้สิทธิอันเกิดแต่กรรมสิทธิ์ครอบไปถึงทรัพย์สินทั้งหมด เพื่อต่อสู้อุบัติ
ภายนอกด้วย

มาตรา 369. 538 คำพิพากษาฎีกาที่ 1135/2506 สัญญาเช่าห้องแถว ซึ่งผู้เช่าให้เงินแก่
ผู้ให้เช่าเป็นเงินค่าก่อสร้าง และผู้ให้เช่ายอมให้เช่าอยู่ได้ 6 ปี 10 เดือนนั้น
เป็นสัญญาต่างตอบแทน มีผลผูกพันกันได้โดยไม่ต้องจดทะเบียน และแม้
ผู้เช่าจะเช่าอยู่มาเกิน 3 ปี ผู้ให้เช่าก็ฟ้องขับไล่ไม่ได้

มาตรา 369. 370. คำพิพากษาฎีกาที่ 760/2507 การที่โจทก์จำเลยตกลงให้โจทก์ออกทุน
371. 372. 1299 ขยายทางพิพาทให้กว้างเพื่อใช้ร่วมกัน แต่สัญญาข้อตกลงนี้มีได้จดทะเบียน
ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1299 นั้น ย่อมไม่ทำให้โจทก์
ได้ทรัพย์สินเป็นภาระจำยอม แต่การไม่จดทะเบียนฯ ดังกล่าวนั้นหาได้ทำ
ให้สัญญาข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะแต่อย่างใดไม่ ก็เป็นเพียงยังไม่บริบูรณ์
เท่านั้น โดยเหตุนี้ สัญญาระหว่างโจทก์จำเลยจึงมีผลก่อให้เกิดบุคคลสิทธิ
เรียกร้องบังคับกันได้ระหว่างคู่สัญญา ฉะนั้น โดยอาศัยสัญญาดังกล่าว โจทก์

จึงมีอำนาจฟ้องห้ามจำเลยคู่สัญญามิให้ขัดขวางในอันที่จะใช้ทางพิพาทตาม ข้อตกลงในสัญญาได้ (ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 13/2507)

มาตรา 369, 5,
1299, 1367

คำพิพากษาฎีกาที่ 655/2508 สัญญาที่มีข้อตกลงว่าฝ่ายเจ้าของที่ดิน เป็นผู้ออกทุนทรัพย์ซื้อพืชต้นผลไม้ต่าง ๆ ให้อีกฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายออกแรง ทำการปลูกสร้างลงในที่ดินและบำรุงรักษา เมื่อเป็นผลซื้อขายได้มาก็ให้แบ่ง กันคนละครึ่งเท่า ๆ กันจนตลอดชีวิตทั้งสองฝ่าย เช่นนี้ เป็นสัญญาต่างตอบแทนอย่างหนึ่ง แต่เมื่อไม่ได้จดทะเบียนก็ก่อให้เกิดเพียงบุคคลสิทธิ มีผลผูกพันเฉพาะคู่กรณีผู้เป็นฝ่ายเท่านั้น จะใช้ยื่นบุคคลภายนอกผู้ซื้อที่ดินนั้นไม่ได้ แม้ว่าผู้ซื้อจะได้ทราบว่ามีข้อตกลงเช่นนั้นอยู่ก็ตาม ในเมื่อผู้ซื้อมิได้ ยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นด้วย

ผู้ซื้อย่อมมีสิทธิตามกฎหมายฟ้องขับไล่ฝ่ายที่ออกแรงดังกล่าวนั้นได้ จะถือว่าผู้ซื้อใช้สิทธิโดยไม่สุจริตไม่ได้

กรณีเช่นนี้ ไม่ใช่เป็นเรื่องจำเลยซึ่งเป็นฝ่ายออกแรงมีสิทธิครอบครอง เฉพาะจำเลยมิได้ยึดถือเพื่อตน จึงไม่ใช่สิทธิครอบครองที่จะนำมาใช้ยื่น โจทก์ผู้ซื้อได้

มาตรา 369, 204,
208, 213,
453, 456

คำพิพากษาฎีกาที่ 882/2508 สัญญาจะซื้อขายเป็นสัญญาต่างตอบแทน เมื่อโจทก์ผิดสัญญา โจทก์จะฟ้องขอให้จำเลยปฏิบัติตามสัญญาอีกไม่ได้

มาตรา 369, 538

คำพิพากษาฎีกาที่ 757/2509 โจทก์เป็นเจ้าของที่ดิน ตกกลงให้ อ. ปลูก สร้างตึกในที่ดินด้วยทุนทรัพย์ของ อ. โดย อ. ยอมเสียค่าหน้าดินให้โจทก์ และโจทก์ตกลงให้ อ. เช่าตึกดังกล่าวมีกำหนด 8 ปี และให้สิทธิแก่ อ. ให้ เช่าช่วงและเรียกเงินช่วยค่าก่อสร้างได้ด้วย เมื่อปลูกสร้างตึกเสร็จ อ. ให้ ญ. เป็นผู้เช่าช่วงห้องรายพิพาท แต่ ญ. โอนสิทธิการเช่าให้แก่จำเลยที่ 1 โดย จำเลยที่ 1 ทำสัญญาเช่าต่อ อ. จำเลยที่ 1 เสียเงินค่าก่อสร้างให้ อ. โดยมี กำหนดเวลาเช่า 8 ปี ต่อมา อ. โอนหนี้รายนี้ทั้งสิทธิและหน้าที่แก่ น. น. โอน สิทธิต่าง ๆ ที่ได้มาจาก อ. ให้โจทก์ จำเลยที่ 1 ได้ชำระค่าเช่าห้องราย พิพาทแก่โจทก์ ดังนี้ สัญญาเช่าระหว่าง อ. กับจำเลยที่ 1 มิใช่เป็นสัญญา เช่าธรรมดา แต่เป็นสัญญาต่างตอบแทนซึ่งคู่สัญญาต่างมีสิทธิและหน้าที่จะ

ต้องปฏิบัติการชำระหนี้ต่อกันตามข้อตกลง อ. ซึ่งได้รับเงินช่วยค่าก่อสร้างจากจำเลยที่ 1 ย่อมมีข้อผูกพันหรือหน้าที่ที่จะให้จำเลยที่ 1 เข้ามีกำหนด 8 ปี แม้จะไม่ได้จดทะเบียนการเช่าก็ตาม สัญญาเช่าระหว่าง อ. กับจำเลยที่ 1 จึงมีผลผูกพันโจทก์ตามระยะเวลาที่ อ. กับจำเลยที่ 1 ตกลงกัน

มาตรา 369, 205, คำพิพากษาฎีกาที่ 819/2509 การที่โจทก์จำเลยยังมีได้ไปทำนิติกรรมโอนขายที่ดินต่อกันตามสัญญา ต่างปล่อยปละละเลยเรื่อยมาจนถึงวันฟ้อง เพราะโจทก์กับจำเลยยังมีได้กำหนดวันไปทำนิติกรรมโอนขายที่ดินรายนี้แก่กัน จะถือว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ผิดนัดผิดสัญญายังไม่ได้ เมื่อยังไม่มีฝ่ายใดผิดนัดผิดสัญญา อำนาจฟ้องร้องจึงยังไม่เกิดขึ้น

มาตรา 369, 525 คำพิพากษาฎีกาที่ 289/2510 จำเลยประสงค์จะได้ที่ดินเพื่อตั้งโรงเลื่อยจักร จึงให้โจทก์โอนที่ดินให้เป็นของจำเลยในเมื่อยังดำเนินกิจการอยู่ และในคราวเดียวกัน โจทก์ประสงค์จะได้คืนที่ดินนั้นมา เมื่อจำเลยเลิกกิจการแล้ว การทำสัญญาโอนทำเป็นการซื้อขายมูลค่า 4,000 บาทและจดทะเบียน ส่วนสัญญาเรื่องโอนกินทำเป็นหนังสือไม่ได้จดทะเบียน ซึ่งจำเลยยอมสัญญาตอบแทนว่า ถ้าจำเลยเลิกกิจการ จำเลยจะโอนคืนโดยไม่คิดมูลค่า ข้อตกลงนี้มีใ้ช้การให้ตามกฎหมายลักษณะให้ แต่เป็นการปฏิบัติตอบแทนแก่อีกฝ่ายหนึ่งจากผลที่ได้รับ จึงเป็นสัญญาต่างตอบแทน แม้มิได้ทำเป็นหนังสือหรือจดทะเบียน ก็ย่อมใช้บังคับแก่กันได้ จำเลยต้องโอนที่พิพาทให้โจทก์ตามสัญญา

มาตรา 369, 537 คำพิพากษาฎีกาที่ 783/2510 จำเลยพุดขอเช่าที่พิพาทกับผู้แทนโจทก์มีกำหนด 10 ปี ผู้แทนโจทก์รับว่าจะให้เช่าเป็นเวลา 10 ปีตามขอ แต่ให้รอการแบ่งแยกที่ดินมรดกกันเสียก่อน เมื่อรู้ว่าตกเป็นของใครจึงจะค่อยทำสัญญาเช่ากันต่อไป จำเลยเชื่อว่าจะได้เช่ามีกำหนด 10 ปี จึงลงทุนปรับพื้นที่เป็นหลุมบ่อและสร้างเขื่อนริมคลอง ดังนี้ การที่จำเลยกระทำการดังนั้นก็เพื่อประโยชน์ของจำเลยเอง ไม่ได้เป็นข้อตกลงหรือข้อเรียกร้องจากฝ่ายเจ้าของที่ดินแต่อย่างใด ตามพฤติการณ์จึงไม่มีลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทนตามกฎหมาย

มาตรา 369, 537, 538, 560 คำพิพากษาฎีกาที่ 412/2511 สัญญาก่อสร้างที่ผู้สร้างยอมยกกรรมสิทธิ์ในเคหะที่สร้างให้แก่เจ้าของที่ดิน และเจ้าของที่ดินต้องยอมให้ผู้ก่อสร้างเช่าเคหะนั้น เป็นสัญญาเช่าและสัญญาต่างตอบแทนชนิดพิเศษนอกเหนือไปจากสัญญาเช่าธรรมดาด้วย แม้จะระบุให้เช่าได้มีกำหนด 11 ปี ก็ไม่อยู่ในข่ายที่จะต้องไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ป.พ.พ. มาตรา 538 แต่ในเรื่องเช่นนั้นทั้ง 2 ฝ่ายต้องปฏิบัติต่อกันตามกฎหมายว่าด้วยการเช่าทรัพย์ตามธรรมดา คือผู้เช่าต้องชำระค่าเช่าตามสัญญาเช่า เมื่อผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่าก็เป็นการผิดสัญญาเช่า ผู้ให้เช่าก็ย่อมบอกเลิกการเช่าได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 560

มาตรา 369, 374, 375, 537, 538 คำพิพากษาฎีกาที่ 175/2512 จำเลยที่ 1 ตกกลงให้จำเลยที่ 2 ปลุกตึกแถวในที่ดินของจำเลยที่ 1 แล้วให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 1 ยอมให้จำเลยที่ 2 มีสิทธิเรียกเงินช่วยค่าก่อสร้างจากผู้มาขอเช่าตึกได้ และจำเลยที่ 1 จะทำสัญญาเช่าให้มีกำหนดสิบปี เมื่อโจทก์เช่าทำสัญญากับจำเลยที่ 2 และเสียเงินค่าก่อสร้างตึกให้แก่จำเลยที่ 2 แล้ว สัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 2 ย่อมเป็นสัญญาต่างตอบแทน ซึ่งโจทก์มีสิทธิเรียกร้องให้จดทะเบียนการเช่าได้ตามสัญญา (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 1135/2506)

มาตรา 369, 537, 538 คำพิพากษาฎีกาที่ 944/2512 ทำสัญญาเช่าห้องแถวสองชั้นฉบับแรกมีกำหนด 3 ปี ระหว่างอายุสัญญาเช่าได้ทำสัญญาอีก 1 ฉบับ โดยผู้ให้เช่ารับจะให้เช่าห้องดังกล่าวต่อจากสัญญาเช่าฉบับแรกอีก 9 ปี และผู้เช่ารับภาระซ่อมแซมต่อเติมพื้นประตูและทำชั้นที่สามเพิ่ม ทั้งได้ทำการเหล่านี้แล้ว สัญญาฉบับหลังย่อมเป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดพิเศษนอกเหนือไปจากสัญญาเช่าธรรมดา ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องมีเอกสารมาแสดงหรือบังคับให้จดทะเบียน

มาตรา 369, 386, 537 คำพิพากษาฎีกาที่ 1376/2512 โจทก์ผิดสัญญาก่อสร้างและผิดสัญญาเช่ากับจำเลย จนศาลพิพากษาให้ขับไล่โจทก์ออกจากตึกแถวและบ้านพิพาทจึงหมดสิทธิที่จะอ้างว่าเป็นคู่สัญญากับจำเลย ไม่มีสิทธิเหลืออยู่ให้ผู้ร้องซึ่งเป็นภริยาสามีได้อีก ผู้ร้องอยู่ในตึกแถว และบ้านพิพาทในฐานะภริยาโจทก์ ถือว่าผู้ร้องเป็นบริวารโจทก์

มาตรา 369, 1299, 1387 คำพิพากษาฎีกาที่ 652/2513 การที่โจทก์จำเลยตกลงกันให้โจทก์ขุดร่องน้ำผ่านที่นาของจำเลยเพื่อใช้สอยน้ำร่วมกัน แม้จะไม่ได้จดทะเบียนทรัพย์สินต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ก็ถือได้ว่าเป็นสัญญาต่างตอบแทนอย่างหนึ่ง มีผลก่อให้เกิดบุคคลสิทธิในอันที่จะเรียกร้องบังคับกันได้ในระหว่างคู่สัญญา (อ้างฎีกาที่ 760/2507)

มาตรา 369, 521, 850, 851 คำพิพากษาฎีกาที่ 825/2514 โจทก์จำเลยทำสัญญาแบ่งที่ดินมรดกโดยจำเลยยอมแบ่งให้โจทก์เพื่อไม่ต้องเป็นความกัน ดังนี้ เป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ไม่ใช่สัญญาขายให้โดยเสน่หา

ข้อความในสัญญาว่ามีว่าโจทก์จะต้องแบ่งครึ่งหนึ่งของที่ดินที่ได้รับให้แก่บุตรโจทก์ด้วย แล้วลงลายมือชื่อโจทก์ จำเลย พยาน และผู้เขียน แต่โจทก์จำเลยยังตกลงกันอีกด้วยว่า บุตรของโจทก์จะต้องเสียเงิน 2,000 บาทให้แก่จำเลย จำเลยจึงจะโอนที่ดินให้และบอกให้ผู้เขียนสัญญาเขียนข้อตกลงนี้ลงในสัญญาในขณะนั้นเอง ผู้เขียนจึงเขียนข้อตกลงนี้ไว้ได้ลายมือชื่อที่ได้ตกลงกันไว้แล้ว แล้วผู้เขียนลงลายมือชื่อกำกับข้อความตอนท้ายนี้ไว้คนเดียว ดังนี้ ก็ต้องถือว่าข้อความตอนท้ายนี้เป็นส่วนหนึ่งของสัญญาประนีประนอมยอมความ และสัญญานี้มีลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทนด้วย ตราบใดที่ฝ่ายโจทก์ยังไม่ได้ปฏิบัติการชำระหนี้โดยให้เงินแก่จำเลย 2,000 บาท โจทก์ก็จะฟ้องบังคับให้จำเลยโอนที่ดินให้โจทก์ยังไม่ได้

มาตรา 369 คำพิพากษาฎีกาที่ 983/2514 เงินที่จำเลยให้แก่เจ้าของตึกที่พิพาทเดิมตอบรับรับโอนสิทธิการเช่า หลังจากตึกที่พิพาทสร้างเสร็จแล้ว มีลักษณะเป็นเงินกินเปล่า หาใช่สัญญาต่างตอบแทนไม่

มาตรา 369, 354, 357, 537 คำพิพากษาฎีกาที่ 1051/2514 สัญญาเช่าที่ดินเพื่อปลูกสร้างห้องแถวมีกำหนดระยะเวลาสามปีและผู้ให้เช่าให้คำมั่นว่า จะยอมให้ผู้เช่าได้เช่าที่ดินนั้นต่อไปอีกครั้งละสามปีจนกว่าห้องแถวจะถูกทำลายหรือเสื่อมสภาพ หากผู้เช่าไม่แสดงความจำนงรับคำมั่น โดยแจ้งขอเช่าที่ดินตามคำมั่นต่อไปเสียก่อนสัญญาเช่าสิ้นอายุ คำมั่นนั้นย่อมสิ้นผล

การที่ผู้เช่ายอมให้เงินกินเปล่าแก่ผู้ให้เช่าในการทำสัญญาเช่าที่ดินซึ่งมีกำหนดระยะเวลาสามปี ไม่ก่อให้เกิดความผูกพันต่อกันเป็นสัญญาต่าง

ตอบแทนพิเศษนอกเหนือไปจากสัญญาเช่าธรรมดา ผู้เช่าจะอ้างว่ามีสิทธิเช่าที่ดินเกินกว่ากำหนดเวลาที่ระบุไว้ในสัญญาเช่าหาได้ไม่

การที่ผู้เช่าถมที่ดินที่เช่าเพื่อปลูกสร้างห้องแถว เป็นการถมเพื่อประโยชน์ในการค้าของผู้เช่า มิใช่เพื่อประโยชน์แก่ผู้ให้เช่า จึงไม่เป็นสัญญาต่างตอบแทน

มาตรา 369, 491 คำพิพากษาฎีกาที่ 861/2515 ผู้ขายฝากกับผู้รับซื้อฝากตกลงกันระงับสิทธิไถ่ถอนการขายฝาก โดยผู้รับซื้อฝากยอมยกหนี้เงินกู้รายอื่นนอกจากการขายฝากให้ผู้ขายฝาก และให้ผู้ขายฝากทำนาในที่ดินที่ขายฝากโดยไม่คิดค่าเช่าอีก 1 ปี ฝ่ายผู้ขายฝากยอมยกที่พิพาทให้จำเลย ถือว่าผู้ขายฝากสละสิทธิไม่ไถ่ถอนที่ดินคืนแล้ว และเป็นสัญญาต่างตอบแทนซึ่งไม่มีแบบของนิติกรรม

มาตรา 369, 537, 538 คำพิพากษาฎีกาที่ 1307/2515 เงินค่าซ่อมแซมห้องที่ผู้เช่าให้ผู้ให้เช่าเพื่อที่จะได้เช่าห้องต่อไป มีลักษณะเป็นเงินกินเปล่า เป็นการเช่าธรรมดา มิใช่สัญญาต่างตอบแทนนอกเหนือไปจากสัญญาเช่าธรรมดา

มาตรา 369, 374, 538, 569 คำพิพากษาฎีกาที่ 1437/2515 สัญญาเช่าตึกมีกำหนดระยะเวลาเช่า 12 ปี ซึ่งผู้เช่าเสียเงินช่วยค่าก่อสร้างให้ผู้ให้เช่านั้น เป็นสัญญาต่างตอบแทนยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดา แม้มิได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็มิผลใช้บังคับระหว่างคู่สัญญาได้เต็ม 12 ปีตามสัญญา แต่มีผลใช้บังคับผู้รับโอนตึกต่อไปได้เพียง 3 ปี เพราะมิได้จดทะเบียน เว้นแต่ผู้รับโอนนั้นจะได้ตกลงยินยอมเข้าผูกพันตนในอันที่จะปฏิบัติตามสัญญานั้นแทนผู้ให้เช่าเดิมต่อไป อันเป็นการตกลงว่าจะชำระหนี้แก่บุคคลภายนอกซึ่งจะทำให้บุคคลภายนอกคือผู้เช่ามีสิทธิเรียกร้องชำระหนี้จากผู้รับโอนซึ่งเป็นลูกหนี้โดยตรงได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 374

มาตรา 369, 75, 537, 826 คำพิพากษาฎีกาที่ 574-580/2516 จำเลยเช่าแผงลอยของโจทก์ประกอบการค้า และเสียเงินให้โจทก์ 2,000 บาท ขณะที่จำเลยมาเช่า โจทก์มีแผงลอยพร้อมอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องก่อสร้างขึ้นอีกแต่อย่างใด ที่จำเลยเสียเงินให้โจทก์ 2,000 บาทนั้นจึงเป็นเงินประเภทเดียวกับเงินกินเปล่า อันเป็นค่าเช่าส่วน

หนึ่ง หากทำให้สัญญาเช่าระหว่างโจทก์จำเลยเป็นสัญญาต่างตอบแทนยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดาไม่

เจ้าอาวาสวัดโจทก์ทำหนังสือมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจดำเนินคดีแทนวัดโจทก์ มิใช่มอบอำนาจเป็นการส่วนตัว ดังนั้น แม้ภายหลังเจ้าอาวาสผู้มอบอำนาจจะถึงแก่กรรมภาพลง ก็หาทำให้ฐานะของผู้รับมอบอำนาจนั้นเสียไปไม่ จึงไม่จำเป็นต้องมีการมอบอำนาจกันใหม่อีก

- มาตรา 369, 115, คำพิพากษาฎีกาที่ 795/2516 เมื่อสัญญาที่ดินพิพาทให้โจทก์เป็น 164, 386, 525, สัญญาต่างตอบแทน จำเลยย่อมไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญา นอกจากโจทก์ 526, 850, 1375 ยินยอมด้วยหรือโจทก์ผิดสัญญาหรือมีเหตุอื่นที่กฎหมายให้อำนาจจำเลย บอกเลิกได้ แม้โจทก์จะเกี่ยงให้จำเลยเป็นผู้เสียค่าธรรมเนียมในการโอนที่ดิน ทั้งหมดก็ไม่ทำให้จำเลยมีสิทธิบอกเลิกสัญญา เมื่อจำเลยไม่ปฏิบัติตามสัญญา โจทก์ย่อมมีสิทธิที่จะบังคับให้จำเลยปฏิบัติตามสัญญาต่างตอบแทนนั้น อัน มีอายุความฟ้องร้อง 10 ปี แม้ที่ดินพิพาทจะเป็นที่ดินมือเปล่า ก็ไม่ทำให้ กำหนดอายุความในกรณีนี้เปลี่ยนแปลงไป เพราะมิใช่กรณีแย่งการครอบครอง
- มาตรา 369, 538, คำพิพากษาฎีกาที่ 1631/2516 จำเลยเช่าอาคารพิพาทจากเจ้าของเดิม 553 มีกำหนดเวลาแน่นอน เมื่อโจทก์ได้กรรมสิทธิ์อาคารพิพาทแล้ว จำเลยก็คง เช้าต่อมาตามกำหนดเวลาเดิม ครบกำหนดเช่าแล้ว โจทก์มาฟ้องขับไล่ จำเลย ต่อสู้ว่าโจทก์ได้ตกลงกับจำเลย ยอมให้จำเลยเช่าต่ออีก 5 ปี โดยให้จำเลย ทำสีอาคาร ถมปรับพื้นดินอาคารให้สูงขึ้น ทำห้องน้ำห้องส้วมใหม่ ก่อนครบ กำหนดด้วยทุนทรัพย์ของจำเลย จำเลยได้จัดการทำตามที่ได้ตกลงเงิน 12,500 บาท จึงเป็นสัญญาต่างตอบแทน โจทก์ขับไล่จำเลยไม่ได้ และต้องจดทะเบียน การเช่าให้จำเลยต่อไปอีก 5 ปี ข้ออ้างของจำเลยดังกล่าวแล้วไม่มีลักษณะ ที่จะทำการเช่าอาคารพิพาทกลายเป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดพิเศษยิ่งกว่า สัญญาเช่าธรรมดา เพราะอาคารพิพาทมีมาแต่เดิม จำเลยไม่ได้เป็นผู้ก่อสร้าง ขึ้นใหม่ ในฐานะที่จำเลยเป็นผู้เช่า จำเลยยังมีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารพิพาทอยู่แล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา 553 แม้จำเลยจะได้ทำสีอาคาร ถมปรับพื้นดินอาคารให้สูงขึ้น ทำห้องน้ำห้องส้วมใหม่จริง ก็เพื่อความสวยงามและเพื่อความสะดวกสบายในการอยู่ของจำเลยเอง เมื่อสัญญาเช่าครบ

- กำหนดแล้ว จำเลยก็ไม่มีสิทธิที่จะอยู่ในอาคารพิพาทได้ต่อไป
- มาตรา 369, 566, 569, 1600 คำพิพากษาฎีกาที่ 3234/2516 จำเลยทำสัญญาเช่าที่ดินมาจากนาง น. ปลุกบ้าน เมื่อนาง น. ถึงแก่กรรม ที่ดินส่วนที่จำเลยเช่าตกได้แก่โจทก์ซึ่งเป็นทายาท โจทก์ผู้รับมรดกที่ดินดังกล่าวยอมรับมาทั้งสิทธิและหน้าที่ เมื่อไม่มีสัญญาต่างตอบแทนในระหว่างจำเลยและนาง น. ผู้ให้เช่าเดิมและเป็น การเช่าไม่มีกำหนดเวลา เช่นนี้ เมื่อโจทก์ไม่ประสงค์จะให้จำเลยเช่าต่อไป และได้บอกเลิกการเช่ากับจำเลยโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องขับไล่จำเลยได้
- มาตรา 369, 386, 391, 456 คำพิพากษาฎีกาที่ 38/2517 สัญญาซื้อขายเป็นสัญญาต่างตอบแทน คู่สัญญาจะต้องพร้อมที่จะปฏิบัติตามสัญญาทั้งสองฝ่ายพร้อม ๆ กันตาม ความหมายใน ป.พ.พ. มาตรา 369 จำเลยจะบังคับให้โจทก์ชำระค่าที่ดิน ไปก่อนทำการโอนตลอดจนส่งมอบที่ดินคืนตามฟ้องแย้งไม่ได้
- มาตรา 369, 115, 525, 1500 (2) คำพิพากษาฎีกาที่ 2345/2517 จำเลยที่ 1 กับที่ 2 เป็นบิดามารดาของ จำเลยที่ 3 ได้ฟ้องโจทก์ให้เป็นภรรยาจำเลยที่ 3 ในการฟ้องนั้น จำเลยที่ 1 กับที่ 2 ได้ตกลงจะยกที่นา 10 ไร่ ให้โจทก์เป็นการตอบแทนการที่โจทก์ ยอมสมรสกับจำเลยที่ 3 จึงเป็นสัญญาต่างตอบแทนซึ่งใช้บังคับกันได้ (อ้าง คำพิพากษาฎีกาที่ 295/2491)
- มาตรา 369 คำพิพากษาฎีกาที่ 2703/2517 สัญญาให้ที่ดินระหว่างจำเลยที่ 1 กับ โจทก์เป็นการยกให้โดยไม่มีมูลค่าตอบแทนใด ๆ ย่อมไม่เข้าลักษณะเป็น สัญญาต่างตอบแทน
- มาตรา 369, 527, 797, 823, 1144, 1158, 1167 คำพิพากษาฎีกาที่ 131-146/2518 บริษัทจำเลยที่ 1 เคยให้ ท. แต่ผู้ เดียว ลงลายมือชื่อประทับตราสำคัญของบริษัทจำเลยที่ 1 ในหนังสือสัญญา เช่าซื้อรถจากบริษัทมิตซูบิชิและบริษัทโตโยต้า แล้วนำรถนั้นมาใช้ในกิจการ ของบริษัทจำเลยที่ 1 แม้ ท. จะได้กระทำไปโดยผิดระเบียบ บริษัทจำเลยที่ 1 ก็ยอมรับ และในขณะที่ ท. ทำหนังสือสัญญาเช่าซื้อรถจากบริษัทโจทก์ใน นามบริษัท จำเลยที่ 1 เป็นผู้เช่าซื้อ ได้ลงลายมือชื่อประทับตรา ซึ่งเป็นครา สำคัญของบริษัทจำเลยที่ 1 แทนบริษัทจำเลยที่ 1 ก็แสดงให้เห็นว่า ท. ได้ เช่าซื้อรถจากบริษัทโจทก์มาใช้ในกิจการของบริษัทจำเลยที่ 1 ถือไม่ได้ว่าเป็น

การเช่าซื้อรถเป็นส่วนตัวของ ท. กับจำเลยที่ 2 เมื่อได้ส่งมอบรถกันแล้วมีหลักฐานทะเบียนรถว่าบริษัทจำเลยที่ 1 เป็นเจ้าของรถทั้ง 16 คัน และมีการต่อตัวถังทำเป็นรถยนต์รับส่งคนโดยสาร ทาสีรถเป็นสีเขียวเหลือง และตราของบริษัทจำเลยที่ 1 บริษัทจำเลยที่ 1 ได้ขออนุญาตต่อคณะกรรมการควบคุมการขนส่ง แล้วนำรถทั้งหมดไปใช้แล้วรับส่งคนโดยสารหาประโยชน์ในเส้นทางสัมปทานของบริษัทจำเลยที่ 1 ถือไม่ได้ว่า ท. กับ ช. ได้ใช้รถเล่นหาผลประโยชน์เป็นส่วนตัว เห็นได้ว่าบริษัทจำเลยที่ 1 ได้เข้าถือเอาประโยชน์ตามหนังสือสัญญาเช่าซื้อรถที่บริษัทโจทก์ได้นำมาฟ้อง แม้ ท. จะได้กระทำผิดข้อระเบียบข้อบังคับของบริษัทจำเลยที่ 1 ก็ถือว่าบริษัทจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นตัวการ ได้ให้สัตยาบันต่อการกระทำของ ท. ซึ่งเป็นตัวแทนในการทำหนังสือสัญญาเช่าซื้อรถจากบริษัทโจทก์ ตามที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 823 บริษัทจำเลยที่ 1 จึงมีความผูกพันที่จะต้องชำระหนี้ตอบแทนแก่บริษัทโจทก์ตามที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 369 บริษัทโจทก์จึงมีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายเพราะเหตุผิดสัญญาจากบริษัทจำเลยที่ 1 ได้

มาตรา 369, 537 คำพิพากษาฎีกาที่ 2268/2518 ผู้ให้เช่ากำหนดให้ผู้เช่าเทพื้นทางด้านหลัง ทำห้องน้ำ ห้องส้วมใหม่ และผู้เช่าได้กระทำครบถ้วนตามนั้น ก็เป็นการกระทำเพื่อความสะดวกสบายของผู้เช่าในการใช้ทรัพย์สินที่เช่า ไม่มีลักษณะเป็นสัญญาต่างตอบแทนชนิดพิเศษที่จะทำให้ผู้เช่ามีสิทธิยิ่งไปกว่าสัญญาเช่าธรรมดา

จำเลยฎีกาเพียงแต่ขอให้สังศาลชั้นต้นสืบพยานแล้วพิพากษาใหม่ ไม่ได้ขอให้พิพากษาให้จำเลยชนะคดี จึงเสียค่าขึ้นศาลเพียง 50 บาท คืบส่วนที่เกิน 50 บาทให้จำเลย

มาตรา 369, 1436 คำพิพากษาฎีกาที่ 2357/2518 สิ้นสอดเป็นทรัพย์สินที่ฝ่ายชายให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองฝ่ายหญิง เพื่อตอบแทนการที่หญิงยอมสมรสตาม ป.พ.พ. มาตรา 1436 วรรคสาม โดยไม่จำกัดว่าหญิงซึ่งยอมสมรสนั้นบรรลุนิติภาวะแล้วหรือยัง ดังนั้น เมื่อจำเลยทั้งสองตกลงจะให้สิ้นสอดแก่โจทก์ ซึ่งเป็นมารดาของนางสาว ค. เพื่อตอบแทนในการที่นางสาว ค. ยอมสมรสกับบุตรจำเลยทั้งสอง และต่อมานางสาว ค. กับบุตรโจทก์ได้จดทะเบียน

สมรสกันแล้ว แม้นางสาว ค. จะบรรลุนิติภาวะก่อนสมรส จำเลยทั้งสองก็จะต้องรับผิดชอบชำระหนี้สินสอดให้โจทก์ตามที่สัญญาไว้

หมายเหตุ มาตรา 1436 วรรคสาม ปัจจุบันตรงกับมาตรา 1437 วรรคสาม

มาตรา 369, 113, คำพิพากษาฎีกาที่ 725/2519 สัญญาที่โจทก์จัดส่งและออกค่าใช้จ่ายให้จำเลยไปฝึกงาน เมื่อจำเลยฝึกงานสำเร็จแล้ว จำเลยจะทำงานให้โจทก์ชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยยอมให้โจทก์กำหนดอัตราเงินเดือนของจำเลยได้ตามความพอใจแต่ฝ่ายเดียวนั้น เป็นสัญญาต่างตอบแทนที่โจทก์จำเลยสมัครใจทำกันเอง ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา 369, 374 คำพิพากษาฎีกาที่ 825/2519 โจทก์ จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ได้ตกลงทำสัญญากัน โดยจำเลยที่ 2 เข้าภาพยนตร์จากจำเลยที่ 1 ในราคา 450,000 บาท และชำระค่าเช่า 50,000 บาทให้จำเลยที่ 1 ไปในวันทำสัญญา ส่วนที่เหลือ 400,000 บาท ตกงกกันให้จำเลยที่ 2 จ่ายเงินจำนวน 100,000 บาท กับเช็คเงินสดล่วงหน้างวดละ 60,000 บาทต่อหนึ่งเดือน รวม 5 งวดให้แก่ จ. ซึ่งเป็นคนกลางนำไปให้โจทก์เพื่อเป็นการชำระหนี้ที่จำเลยที่ 1 เป็นหนี้โจทก์ ดังนี้ตามสัญญาดังกล่าว โจทก์ยอมมิใช้บุคคลภายนอกตาม ป.พ.พ. มาตรา 374 หากแต่เป็นคู่สัญญาด้วย เพราะมีการตกลงกันถึงการชำระหนี้จำนวน 400,000 บาทที่จำเลยที่ 1 เป็นลูกหนี้โจทก์อยู่ โจทก์จึงต้องถูกผูกมัดตามเนื้อความในสัญญานี้ โจทก์จะอ้างว่าตนไม่มีหน้าที่หรือความรับผิดชอบใด ๆ ที่จะเกี่ยวข้องด้วย คงมีแต่สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากจำเลยที่ 2 แต่เพียงฝ่ายเดียวหาได้ไม่ และเมื่อตามสัญญาจำเลยที่ 2 จะต้องจ่ายเงินค่าเช่าให้ จ. เพื่อนำไปชำระหนี้ให้โจทก์ ก็ต่อเมื่อจำเลยที่ 1 ได้ส่งมอบฟิล์มภาพยนตร์ให้จำเลยที่ 2 เป็นการตอบแทน แต่ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ส่งมอบฟิล์มภาพยนตร์ให้จำเลยที่ 2 ไม่ได้ภายในกำหนดตามสัญญา โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยที่ 2 ชำระหนี้ได้ตามมาตรา 369

มาตรา 369, 194, คำพิพากษาฎีกาที่ 1256/2519 การได้มาซึ่งทรัพย์สินเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์โดยมิได้จดทะเบียนนั้น ป.พ.พ. มาตรา 1299 บัญญัติไว้เพียงว่า “การได้มาซึ่ง ฯลฯ ทรัพย์สินอันเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์นั้นไม่บริบูรณ์

เว้นแต่จะ ฯลฯ ได้จดทะเบียนการได้มา ฯลฯ” เท่านั้น ฉะนั้น ถ้าหากเมื่อใด ได้มีการจดทะเบียนการได้มาเกิดขึ้นแล้ว ก็ย่อมจะกลายเป็นทรัพย์สินที่บริบูรณ์ขึ้นมาทันที หาใช่ว่าสิทธิเช่นว่านั้นจะไม่สมบูรณ์เสียเปล่าไปเสียเลยไม่

สัญญาต่างตอบแทนที่จำเลยยอมให้โจทก์มีสิทธิอาศัยและสิทธิเก็บกินในบ้านและห้องแถวที่พิพาทจนกว่าโจทก์จะถึงแก่กรรม เพื่อตอบแทนที่โจทก์ไม่ร้องคัดค้านในการที่จำเลยร้องขอต่อศาลขอเป็นผู้จัดการมรดกนั้น แม้ไม่ได้จดทะเบียนการได้มาตาม ป.พ.พ. มาตรา 1299 ไม่เป็นทรัพย์สินที่จะใช้ยื่นบุคคลภายนอกได้ทั่วไป แต่ก็ยังเป็นบุคคลสิทธิซึ่งใช้ยื่นได้ระหว่างคู่สัญญา สัญญาต่างตอบแทนนี้จึงมีผลบังคับกันได้ เมื่อจำเลยจะโอนขายบ้านห้องแถวพิพาทพร้อมทั้งที่ดินซึ่งบ้านและห้องแถวนั้นตั้งอยู่ไปเสีย โจทก์ย่อมฟ้องขอให้ศาลพิพากษาห้ามมิให้จำเลยโอนขายได้

มาตรา 369, 383

คำพิพากษาฎีกาที่ 2585-2586/2520 โจทก์และจำเลยทำสัญญากันว่า จำเลยรับจัดหาสัตว์ส่งมาให้โจทก์รับจ้างฆ่าที่โรงงานฆ่าสัตว์ของโจทก์ โดยโจทก์จำเลยรับรองกันในสัญญาว่า ถ้ารายได้ของโจทก์จากการรับจ้างฆ่าสัตว์ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายของโจทก์เกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ ยังคงขาดเป็นเงินเท่าใดจำเลยที่ 1 รับชดใช้ให้ทุกเดือนไปจนกว่าจะได้รับเงินค่ารับจ้างฆ่าสัตว์ คุ้มกับค่าใช้จ่ายดังกล่าว ข้อสัญญาดังกล่าวนี้มีใช้กำหนดเบี้ยปรับไว้ล่วงหน้า แต่เป็นสัญญาต่างตอบแทนที่จำเลยตกลงให้ประโยชน์แก่โจทก์โดยมีเงื่อนไขเนื่องจากการที่จำเลยที่ 1 เข้าทำสัญญากับโจทก์ จำเลยจึงต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายของโจทก์ส่วนที่ยังขาดอยู่เต็มจำนวน

มาตรา 369, 153,

156

คำพิพากษาฎีกาที่ 345/2521 โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดิน ได้ตกลงให้ฝ่ายจำเลยและผู้ร้องสอดปลูกบ้านอยู่อาศัยในที่ดินของโจทก์เป็นเวลา 30 ปี โดยไม่คิดมูลค่า เพื่อเป็นการตอบแทนในการที่ฝ่ายจำเลยและผู้ร้องสอดได้ปลูกบ้านให้โจทก์อยู่อาศัยหนึ่งหลัง ดังนี้ ข้อตกลงดังกล่าวเป็นสัญญาต่างตอบแทน โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยก่อนครบกำหนดตามสัญญาไม่ได้

มาตรา 369, 850

คำพิพากษาฎีกาที่ 2142/2521 โจทก์จำเลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาลว่า จำเลยยอมขายที่ดินพร้อมอาคารพิพาทให้โจทก์โดย

ปลอดจำนอง ดังนี้ จำเลยจะต้องทำให้ที่ดินและอาคารดังกล่าวปลอดจำนองเสียก่อนจึงจะขอให้โจทก์วางเงินค่าที่ดินตามสัญญาประนีประนอมยอมความได้ ส่วนปัญหาค่าซ่อมแซมอาคารพิพาทซึ่งโจทก์อ้างว่าชำรุดทรุดโทรมไปจากเดิม เป็นเรื่องนอกเหนือจากกรณีที่จะต้องบังคับตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ศาลวินิจฉัยให้หักเงินค่าที่ดินและอาคารพิพาทในชั้นบังคับคดีนี้หาได้ไม่

มาตรา 369, 538, คำพิพากษาฎีกาที่ 1846/2522 สัญญาต่างตอบแทนเป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดเพียงบุคคลสิทธิ มีผลผูกพันเฉพาะคู่กรณีเท่านั้น คือผู้ที่เป็นคู่สัญญาเดิมกับจำเลย จะไปผูกพันโจทก์ซึ่งเป็นผู้รับโอนและมีได้ยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นด้วยหาได้ไม่ และเมื่อเจ้าของเดิมตกลงยอมให้จำเลยเช่าต่อไปอีก 5 ปี ด้วยวาจา จำเลยก็จะอ้างประโยชน์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 569 ไม่ได้ โจทก์เป็นเจ้าของบ้านพิพาทย่อมฟ้องขับไล่จำเลยได้

มาตรา 369, 453, คำพิพากษาฎีกาที่ 588/2524 โจทก์เป็นคู่สัญญาในการซื้อขายโรงสีกับ ป. โจทก์โอนสิทธิในการเป็นคู่สัญญาในฐานะผู้ซื้อให้แก่จำเลย ยอมให้จำเลยไปทำสัญญาซื้อขายโดยตรงกับ ป. แต่มีข้อตกลงกันว่าจำเลยจะชำระเงิน 20,000 บาท ที่โจทก์วางมัดจำไว้กับ ป. คืนให้โจทก์นั้น มิใช่โจทก์โอนกรรมสิทธิ์ในโรงสีให้จำเลย กรรมสิทธิ์ในโรงสียังเป็นของ ป. ถ้าจะมีการโอนกรรมสิทธิ์ก็ต้องมีการโอนระหว่าง ป. กับจำเลย เงิน 20,000 บาท ที่จำเลยจะต้องชำระให้โจทก์ตามข้อตกลงมิใช่ราคาโรงสีที่จำเลยจะได้รับโอนข้อตกลงระหว่างโจทก์กับจำเลยเป็นสัญญา (ต่างตอบแทน) อย่างหนึ่ง มิใช่สัญญาซื้อขายตาม ป.พ.พ. มาตรา 453, 456 จึงไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องให้จำเลยชำระเงินจำนวนดังกล่าวนั้นตามที่ตกลงกันไว้ได้

มาตรา 369 คำพิพากษาฎีกาที่ 1719/2524 จำเลยเช่าตึกแถวพิพาทจาก จ. ไม่ปรากฏว่าการเช่ามีหลักฐานเป็นหนังสือ ต่อมา จ. โอนกรรมสิทธิ์ตึกแถวพิพาทให้โจทก์ โจทก์กับจำเลยจึงไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน ดังนี้ โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของตึกแถวดังกล่าว ฟ้องขับไล่เมื่อใดก็ได้โดยไม่ได้คงบอกกล่าวก่อนฟ้อง สัญญาต่างตอบแทนระหว่าง จ. กับจำเลย มีผลผูกพัน จ. กับจำเลย

เท่านั้น เมื่อโจทก์มิได้ยินยอมตามข้อตกลงในสัญญาด้วย จำเลยไม่มีสิทธิเอาข้อตกลงในสัญญาดังกล่าวมายกขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับโจทก์เจ้าของกรรมสิทธิ์ในตึกแถวพิพาทได้

มาตรา 369, 358 คำพิพากษาฎีกาที่ 2016/2524 โจทก์ออกเงินช่วยเหลือค่าก่อสร้างแฟลต แล้วจำเลยให้โจทก์เช่าห้องในแฟลต มีกำหนด 13 ปี ซึ่งคู่กรณีย่อมเกิดสิทธิตามสัญญาต่างตอบแทน เพื่อให้การเช่าได้จดทะเบียนการเช่าสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและผูกพันถึงผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ระหว่างการเช่ายังไม่สิ้นสุดด้วย แม้สัญญาเช่าตามฟ้องจะไม่ได้ระบุหรือมีข้อความให้จำเลยจดทะเบียนการเช่าก็ตาม โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยจดทะเบียนสิทธิการเช่ามีกำหนด 13 ปีได้ไม่ขัดต่อ ป.พ.พ. มาตรา 538

มาตรา 369 คำพิพากษาฎีกาที่ 2827/2524 สัญญาจะซื้อจะขายระบุข้อความว่า ผู้ซื้อจะนำเงินไปชำระในวันโอนกรรมสิทธิ์ที่ดิน แสดงให้เห็นว่าตามสัญญาการชำระเงินที่เหลือจะชำระเป็นเงินสด การที่โจทก์ไม่นำเงินสดไปชำระให้จำเลยเป็นการที่โจทก์ไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญา จำเลยจึงมีสิทธิที่จะปฏิเสธไม่ยอมโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่โจทก์ได้

มาตรา 369 คำพิพากษาฎีกาที่ 3872/2524 เมื่อได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันแล้ว ข้อพิพาทซึ่งได้ฟ้องร้องกันไว้ก่อนทำสัญญาย่อมระงับสิ้นไปด้วย เว้นแต่จะได้ระบุเป็นข้อยกเว้นไว้

เมื่อสัญญาประนีประนอมยอมความแต่ละข้อมีความสมบูรณ์เป็นนอกเขตต่างหากจากกัน มิได้เป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตอบแทนกัน แม้ฝ่ายหนึ่งปฏิบัติผิดสัญญาข้อหนึ่ง ก็หาเป็นผลให้ข้อพิพาทซึ่งระงับสิ้นไปแล้วตามสัญญาอีกข้อหนึ่งยังไม่ระงับไปไม่

มาตรา 370, 371, 372 วรรคแรก, 459 คำพิพากษาฎีกาที่ 149/2506 โจทก์ขายรถยนต์ไฟฟ้ให้จำเลยราคา 55,000 บาท โดยให้จำเลยชำระราคาด้วยเงินสด 20,000 บาท กับรถยนต์มือสองของจำเลยตีราคา 35,000 บาท โจทก์จำเลยส่งมอบรถยนต์และเงินสดให้แก่กันแล้ว และตกลงจะไปโอนรถยนต์ให้กันเมื่อโจทก์ผ่อนชำระราคาครบและรับโอนทะเบียนมาจากกรมสวัสดิการฯ แล้ว ดังนี้ แสดงว่าทั้งสอง

ฝ่ายยังไม่มีเจตนาโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ให้กันจนกว่าจะได้เป็นไปตามเงื่อนไขแล้ว

ระหว่างที่เงื่อนไขยังไม่สำเร็จ รถยนต์เพียตซึ่งอยู่ในครอบครองของจำเลยถูกเพลิงไหม้ใช้การไม่ได้โดยไม่ใช่ความผิดของฝ่ายใด เป็นการพ้นวิสัยที่โจทก์จะโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์เพียตให้จำเลยได้ ดังนี้ โจทก์ก็ไม่มีสิทธิจะเรียกร้องให้จำเลยโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ออสตินให้โจทก์ได้ เพราะเป็นสัญญาต่างตอบแทนกัน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 372 วรรคแรก และเมื่อกรรมสิทธิ์ยังไม่โอนมายังโจทก์ ก็ไม่เรียกว่าเป็นสัญญาที่มีวัตถุประสงค์เป็นการก่อให้เกิดหรือโอนทรัพย์สินในทรัพย์สินนั้น ตามมาตรา 370 และมาตรา 371 ก็บัญญัติว่า สัญญาต่างตอบแทน ถ้ามีเงื่อนไขบังคับก่อน และทรัพย์สินเป็นวัตถุแห่งสัญญานั้นสูญหรือทำลายลงในระหว่างที่เงื่อนไขยังไม่สำเร็จ จะนำมาตรา 370 มาใช้บังคับไม่ได้อีกด้วย

มาตรา 370, 195, คำพิพากษาฎีกาที่ 339/2506 จำเลยตกลงขายไม้ในโรงเลื่อยให้โจทก์
460 โดยเจ้าหน้าที่ของโจทก์ได้วัดไม้ดีตรากรรมสิทธิ์ ได้ไม้ครบตามสัญญาและชำระราคาแล้วนั้น ต้องถือว่ากรรมสิทธิ์ในไม้ได้โอนเป็นของโจทก์แล้ว หากไฟไหม้ไม้นั้นเสียหายไปเพราะเหตุอันจะโทษจำเลยมิได้แล้ว การสูญหรือเสียหายก็ย่อมตกเป็นพับแก่โจทก์

มาตรา 370, 113, คำพิพากษาฎีกาที่ 2603/2520 โจทก์ตกลงขายโคด้วยวาจาให้แก่จำเลย
218, 219, 456 2 ตัว ได้มอบโคทั้งคู่แก่จำเลยไปแล้วและจะกำหนดวันไปโอนตัวพิมพ์รูปพรรณพร้อมชำระราคาในวันหลัง สัญญาดังกล่าวเป็นเพียงสัญญาจะซื้อขายที่ฟ้องร้องให้บังคับได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 156 วรรค 2 และกรรมสิทธิ์ในโคยังเป็นของโจทก์ผู้จะขายอยู่ เมื่อโคถูกคนร้ายลักไปโดยโจทก์มิได้กล่าวอ้างและนำสืบให้เห็นว่าเป็นเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งอันจะโทษจำเลยได้ จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบชำระราคาแก่โจทก์

มาตรา 371, 369, คำพิพากษาฎีกาที่ 1507/2512 จำเลยกล่าวหาว่าบิดาโจทก์ขี้กยอมไม้
386, 388, 850 เพื่อระงับข้อพิพาท โจทก์ผู้เป็นบุตรได้เข้าทำสัญญาแทนบิดายอมส่งไม้ให้จำเลย โดยจำเลยจะชำระเงินค่าไม้ โจทก์จึงตกอยู่ในฐานะเป็นคู่กรณีกับจำเลย สัญญานี้จึงเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ตามสัญญาโจทก์จำเลยมี

หน้าที่ชำระหนี้ต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน ครั้นเมื่อโจทก์ส่งไม้มาตามสัญญา ไม้เสื่อมคุณภาพเพราะความผิดของโจทก์ที่ซักลากไม้ล่าช้า การชำระหนี้จึงกลายเป็นไร้ประโยชน์แก่จำเลย เมื่อจำเลยบอกปิดไม้รับมอบไม้ ถือว่าเป็นการบอกเลิกสัญญาแล้ว โจทก์จะฟ้องบังคับให้จำเลยรับไม้และชำระเงินไม่ได้

มาตรา 372

คำพิพากษาฎีกาที่ 934-936/2505 การที่โจทก์ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้ตัดไม้เผาถ่านได้ แล้วไปทำสัญญาให้จำเลยซึ่งไม่ได้รับอนุญาตเข้าดำเนินการตัดไม้เผาถ่านอีกทอดหนึ่ง แล้วต่อมาโจทก์ถูกทางราชการสั่งห้ามมิให้เข้าช่วง และได้ทำทัณฑ์บนไว้ว่าจะไม่ฝ่าฝืน โจทก์จึงบอกเลิกสัญญากับจำเลยก่อนกำหนดเวลาในสัญญาที่ทำไว้ ดังนี้ จำเลยจะเรียกค่าเสียหายฐานผิดสัญญาจากโจทก์ไม่ได้ เพราะการได้รับอนุญาตทำไม้ นั้นเป็นการเฉพาะตัวซึ่งจำเลยก็รู้อยู่แล้ว แต่ได้เข้าทำสัญญาโดยเสี่ยงต่ออุปสรรคที่จะเกิดขึ้น (ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 15/2505)

มาตรา 374

คำพิพากษาฎีกาที่ 1025/2506 โจทก์กู้เงินธนาคารไปให้ ข. กับผู้อื่นหมุนซื้อที่ดิน ต่อมา ข. กับจำเลยทำสัญญากันว่า ข. ยอมยกที่ดินให้จำเลย และจำเลยยอมรับภาระชำระหนี้ที่โจทก์เป็นลูกหนี้ธนาคารอยู่นั้น ดังนี้ โจทก์ยอมเป็นบุคคลภายนอกตาม ป.พ.พ. มาตรา 374 ที่จะได้รับประโยชน์จากการชำระหนี้ตามสัญญาที่กล่าวานั้น คือ จำเลยจะชำระหนี้ธนาคารแทนโจทก์เมื่อโจทก์ได้แสดงเจตนารับประโยชน์ตามสัญญานั้นแล้ว แต่จำเลยไม่ปฏิบัติตามสัญญา ทำให้โจทก์ต้องกู้เงินมาใช้หนี้ธนาคารเอง โจทก์ย่อมฟ้องเรียกร้องให้จำเลยชำระเงินตามสัญญานั้นแก่โจทก์ได้

มาตรา 374, 375,

538

คำพิพากษาฎีกาที่ 1092/2509 เมื่อผู้ให้เช่าโอนขายตึกพิพาทให้โจทก์ และได้บอกให้ทราบว่ามีผู้เช่าได้ออกเงินช่วยค่าก่อสร้าง โจทก์จะต้องให้ผู้เช่าได้อยู่จนครบกำหนด 15 ปี อย่างขบไล่ มิฉะนั้นจะไม่ยอมขาย และโจทก์ก็ตกลงด้วย เช่นนี้ กรณีที่โจทก์ยอมรับข้อผูกพันที่ผู้ให้เช่ามีต่อผู้เช่าเท่ากับว่าโจทก์ได้ทำสัญญาตกลงจะชำระหนี้แก่บุคคลภายนอก เมื่อจำเลยคงถือตามสัญญาเช่าเดิม และได้ชำระค่าเช่าให้ทุกเดือน จึงเป็นการแสดงเจตนาถือเอาประโยชน์จากสัญญาตาม ป.พ.พ. มาตรา 374 แล้ว คู่สัญญาหาอาจ

เปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธินั้นในภายหลังได้ไม่ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 375 (ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 13/2509)

มาตรา 374, 213, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 305/2511 จำเลยกู้เงินมารดาโจทก์และน้องชาย
456 โจทก์ จำเลยตกลงยกนาให้มารดาโจทก์และน้องชายโจทก์ชำระหนี้แทนเงิน
มารดาโจทก์และน้องชายโจทก์ยอมรับ แต่ให้จำเลยโอนนาให้แก่โจทก์
จำเลยตกลง โจทก์จำเลยจึงได้ไปทำคำขอทำสัญญาซื้อขายนานานที่อำเภอ
ดังนี้ ถือได้ว่า โจทก์จำเลยได้ทำสัญญาจะซื้อขายนานานแล้วโดยหักเงินที่
จำเลยเป็นหนี้มารดาโจทก์และน้องชายโจทก์เป็นราคานานาน เมื่อจำเลยไม่ยอม
โอนขาย โจทก์ย่อมมีอำนาจฟ้องขอให้บังคับจำเลยปฏิบัติตามสัญญาจะซื้อ
ขายนั้นได้

มาตรา 374, 219, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 718/2512 บุตรสามคนซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์
375, 438 ร่วมกันในที่ดินและสิ่งปลูกสร้างทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันใน
ศาล ตกลงจัดผลประโยชน์ในทรัพย์สินดังกล่าว โดยการให้เช่าและให้บุตร
คนหนึ่งเป็นผู้เก็บค่าเช่าส่งมอบให้บิดามารดาคนละครึ่งจนตลอดชีวิตของ
บิดามารดา โดยหักค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าภาษีออกเสียก่อน สัญญานี้เป็นสัญญา
จะชำระหนี้แก่บุคคลภายนอกตาม ป.พ.พ. มาตรา 374 เมื่อบิดาแสดงเจตนา
ถือเอาประโยชน์ตามสัญญานั้นแล้ว แม้อต่อมาบุตรทั้งสามคนนั้นจะตกลงกัน
เลิกสัญญาและโอนขายทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่บุคคลภายนอกไป บุตรซึ่ง
รับเป็นผู้เก็บค่าเช่าก็ยังต้องรับผิดชอบส่งเงินให้แก่บิดามารดาไปจนตลอดชีวิต
โดยคำนวณเงินที่จะต้องส่งจากส่วนเฉลี่ยของค่าเช่าที่เคยเก็บหักด้วยส่วน
เฉลี่ยค่าภาษีที่เคยเสีย บุตรหาอาจเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธินั้นภายหลัง
ได้ไม่

มาตรา 374, 375, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 35/2513 ในกรรมกรรมประกันภัยซึ่งผู้เอาประกันภัย
861, 862, 869, ทำไว้กับจำเลยผู้รับประกันภัย ระบุให้โจทก์เป็นผู้รับประกันภัย เมื่อทรัพย์สินที่
877 เอาประกันภัยถูกเพลิงไหม้เสียหายหมดสิ้น และโจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก
ได้แสดงเจตนาแก่จำเลย โดยมีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยทราบแล้วว่าจะ
ถือเอาประโยชน์จากสัญญาตามกรรมกรรมนั้น สิทธิของโจทก์ย่อมเกิดขึ้น
ตั้งแต่วันที่แสดงเจตนาตาม ป.พ.พ. มาตรา 374 ผู้เอาประกันภัยและจำเลย

หาอาจจะเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธินั้นในภายหลังได้ไม่ ต้องห้ามตาม
ป.พ.พ. มาตรา 375

มาตรา 374, 375. คำพิพากษาฎีกาที่ 1951/2514 จำเลยกับ บ. ทำสัญญาประนีประนอม
850 ยอมความกันในคดีอื่น แบ่งนาพิพาทให้แก่โจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ต่อมา
โจทก์จะเข้าทำนาในส่วนที่ได้รับแบ่ง จำเลยขัดขวาง โจทก์จึงฟ้องจำเลย
ขอให้พิพากษาแสดงว่าส่วนแบ่งเป็นของโจทก์ ดังนี้ การที่โจทก์จะเข้าทำนา
ในส่วนของโจทก์ ย่อมถือได้ว่า โจทก์ได้แสดงเจตนาแก่จำเลยว่าจะถือเอา
ประโยชน์จากสัญญาระหว่างจำเลยกับ บ. แล้ว สิทธิของโจทก์จึงย่อมเกิด
มีขึ้น จำเลยหาอาจจะเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธินั้นในภายหลังได้ไม่

มาตรา 374, 369. คำพิพากษาฎีกาที่ 1437/2515 สัญญาเช่าตึกมีกำหนดระยะเวลาเช่า
538, 469 12 ปี ซึ่งผู้เช่าเสียเงินช่วยค่าก่อสร้างให้ผู้ให้เช่านั้น เป็นสัญญาต่างตอบแทน
ยิ่งกว่าสัญญาเช่าธรรมดา แม้มิได้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็มีผลใช้
บังคับระหว่างคู่สัญญาได้เต็ม 12 ปีตามสัญญา แต่มีผลใช้บังคับกับผู้รับโอน
ตึกต่อไปได้เพียง 3 ปี เพราะมิได้จดทะเบียน เว้นแต่ผู้รับโอนนั้นจะได้ตกลง
ยินยอมเข้าผูกพันตนในอันที่จะปฏิบัติตามสัญญานั้นแทนผู้ให้เช่าเดิมต่อไป
อันเป็นการตกลงว่าจะชำระหนี้แก่บุคคลภายนอกซึ่งจะทำให้บุคคลภายนอก
คือผู้เช่ามีสิทธิเรียกร้องชำระหนี้จากผู้รับโอนซึ่งเป็นลูกหนี้โดยตรงได้ตาม
ป.พ.พ. มาตรา 374

มาตรา 374, 4. คำพิพากษาฎีกาที่ 2401/2515 ตามข้อบังคับกรมไปรษณีย์โทรเลข
1599, 1600. เมื่อสมาชิกตาย ให้จ่ายเงินสังฆารานุเคราะห์แก่ผู้รับประโยชน์ซึ่งสมาชิกผู้
1620, 1629. ตายได้ระบุชื่อไว้ แต่เมื่อผู้รับประโยชน์นั้นตายก่อนสมาชิก ย่อมไม่มีตัวผู้
1635 รับประโยชน์ที่จะรับเงินสังฆารานุเคราะห์ได้ตามข้อบังคับ แม้เงินสังฆารานุ
เคราะห์จะมีใช้ทรัพย์สินมรดกของสมาชิกผู้ถึงแก่ความตาย แต่ ป.พ.พ. บรรพ
6 ลักษณะมรดกเป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งในอันที่จะใช้บังคับ เงิน
สังฆารานุเคราะห์ดังกล่าวจึงควรจ่ายให้แก่ทายาทโดยธรรมของสมาชิกผู้ตาย
เสมือนหนึ่งทรัพย์สินมรดก

มาตรา 374, 375. คำพิพากษาฎีกาที่ 1366/2516 สัญญาเช่าซื้อก็คือสัญญาเช่าทรัพย์สินบวก
572, 1600 ด้วยค้ำประกันจะขายทรัพย์สินนั้น สัญญาเช่า เป็นสิทธิเฉพาะตัวผู้เช่า ค้ำประกันจะ

ขายทรัพย์สินที่ให้เช่าเป็นสิทธิในทรัพย์สินซึ่งอาจตกเป็นมรดกของคู่สัญญา
ที่ถึงแก่กรรมได้

คู่สัญญาทำสัญญาเช่าซื้อโดยมีข้อสัญญาระบุว่า ให้ผู้เช่าซื้อระบุตัว
ทายาทผู้รับสิทธิในการเช่าซื้อแทนได้เมื่อผู้เช่าซื้อถึงแก่กรรม และผู้เช่าซื้อ
ได้ระบุตัวทายาทผู้รับสิทธิในการเช่าซื้อไว้แล้ว ข้อสัญญาดังกล่าวนี้เป็นข้อ
สัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกตาม ป.พ.พ. มาตรา 374 ฉะนั้น เมื่อ
ผู้เช่าซื้อถึงแก่กรรม และทายาทผู้รับสิทธิดังกล่าวได้แสดงเจตนาเข้าถือเอา
ประโยชน์จากสัญญานี้ต่อผู้ให้เช่าซื้อตามมาตรา 374 วรรค 2 แล้ว สิทธิใน
การเช่าซื้อจึงตกเป็นของทายาทผู้รับสิทธิดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่
ตกเป็นมรดกของผู้ตายต่อไป

มาตรา 374

คำพิพากษาฎีกาที่ 285/2518 จำเลยที่ 1 ว่าจ้างโจทก์ให้เป็นผู้จัดการโครง-
การติดตั้งไฟฟ้าที่จำเลยที่ 1 รับเป็นผู้จัดทำให้กับ โอ.ไอ.ซี.ซี. ซึ่งเป็นหน่วย
ราชการของกองทัพเรือสหรัฐ จำเลยที่ 2 ได้ทำสัญญาค่าประกันการรับจ้าง
ทำงานของจำเลยที่ 1 ไว้ต่อ โอ.ไอ.ซี.ซี. มีข้อความด้วยว่า “และถ้าหากว่า
ตัวการ (จำเลยที่ 1) จะต้องจ่ายเงินให้กับบุคคลใด ๆ อันเป็นบุคคลที่สาม
โดยทันทีเพื่อค่าอุปกรณ์ ค่าแรงงาน หรือค่าวัสดุเพื่อการดำเนินการในสัญญา
ตามสัญญานั้น และโดยไม่ต้องมีหนังสือบอกกล่าวการเปลี่ยนแปลงให้ผู้ค้า
ประกันทราบ หนังสือฉบับนี้ยังคงให้มีผลบังคับและให้มีอำนาจบังคับได้
และจะสิ้นสุดผลบังคับเมื่อตัวการ (จำเลยที่ 1) ได้ปฏิบัติตามสัญญาโดยถูกต้อง
ทุกประการแล้ว” ข้อกำหนดนี้เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์ของบุคคลภายนอก
ตาม ป.พ.พ. มาตรา 374 เมื่อจำเลยที่ 1 ชำระค่าจ้างให้โจทก์ไม่ครบตาม
สัญญา โจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกย่อมมีสิทธิเรียกให้จำเลยที่ 2 ชำระหนี้
ให้โจทก์ตามข้อกำหนดในสัญญานี้ได้

มาตรา 374, 69,
375, 379, 380,
572

คำพิพากษาฎีกาที่ 2772/2519 จำเลยที่ 1 (ผู้ให้เช่าซื้อ) และจำเลยที่ 2
(ธนาคารผู้รับจำนองที่ดินที่ให้เช่าซื้อ) ได้ทำสัญญาตกลงกันเพื่อรักษา
ประโยชน์ของผู้เช่าซื้อที่ดินจากจำเลยที่ 1 แต่เดิม ให้มีโอกาสดำเนินที่ดินโดย
แน่นอน ซึ่งอาจจะเป็นที่ดินที่เช่าซื้อเดิมและจำเลยที่ 1 โอนชำระหนี้จำนอง
แก่จำเลยที่ 2 ไปแล้ว หรือที่ดินที่จำเลยที่ 1 จะจัดหาให้ใหม่แห่งใดแห่งหนึ่ง

เมื่อจำเลยที่ 2 มีหนังสือแจ้งให้โจทก์ไปติดต่อ โจทก์แสดงความประสงค์ว่าจะได้ที่ดินที่เช่าซื้อเดิม จำเลยที่ 2 ก็รับว่าเมื่อชำระราคาครบถ้วนแล้วจะโอนกรรมสิทธิ์ให้ โจทก์จึงผ่อนชำระค่าเช่าซื้อแก่จำเลยที่ 2 เรื่อยมาจนครบ เห็นได้ว่าสัญญาระหว่างจำเลยที่ 1 และที่ 2 ดังกล่าว เป็นสัญญาตกลงว่าจะชำระหนี้แก่บุคคลภายนอก ตาม ป.พ.พ. มาตรา 374 โจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้แสดงเจตนาต่อจำเลยที่ 2ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้นแล้ว จำเลยที่ 2 จึงมีความผูกพันต้องโอนกรรมสิทธิ์ที่พิพาทให้แก่โจทก์ กรณีหาใช่เป็นการจัดสรรที่ดินขายอันจะถือว่าเป็นกิจการนอกวัตถุประสงค์ของธนาคารจำเลยที่ 2 ไม่ แต่จำเลยที่ 2 มิได้เป็นคู่สัญญาเช่าซื้อกับโจทก์ จึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้เบี้ยปรับ

มาตรา 374, 375 คำพิพากษาฎีกาที่ 1156/2521 สัญญาประนีประนอมยอมความที่โจทก์จำเลยทำไว้นั้น เป็นสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก เมื่อผู้ร้องสอดซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้แสดงเจตนาจะรับเอาทรัพย์สินนี้โดยร้องสอดเข้ามาเป็นจำเลยร่วม ถือได้ว่าผู้ร้องสอดได้แสดงเจตนาแก่โจทก์ซึ่งเป็นลูกหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้นแล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา 374 สิทธิของผู้ร้องสอดได้เกิดขึ้นแล้ว โจทก์จะเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธินี้ของผู้ร้องสอดมิได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 375

มาตรา 374, 375, 1754 คำพิพากษาฎีกาที่ 1312/2522 ทายาททุกคนทำสัญญาตกลงยกที่ดินมรดกบางส่วนให้แก่โจทก์เพื่อเป็นการชำระหนี้ของผู้ตาย โดยโจทก์มิได้เป็นคู่สัญญาด้วย จึงเป็นการทำสัญญาเพื่อชำระหนี้แก่โจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก โจทก์ลงชื่อรับทราบสัญญาในช่องพยานและยึดถือสัญญานั้นไว้ ประกอบกับได้ยกเลิกจำเลยซึ่งเป็นทายาทและผู้จัดการมรดกให้โอนที่ดินนั้นให้แก่โจทก์ตามสัญญาแล้ว ถือได้ว่าโจทก์ได้แสดงเจตนาแก่จำเลยที่จะถือเอาประโยชน์จากสัญญานั้น ตาม ป.พ.พ. มาตรา 374 จำเลยต้องโอนที่ดินนั้นให้แก่โจทก์และทายาทจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขสัญญานั้นไม่ได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 375

โจทก์ฟ้องจำเลยในฐานะผู้จัดการมรดก ให้โอนที่ดินตามสัญญาที่ทายาทตกลงยกให้โจทก์เพื่อเป็นการชำระหนี้ เป็นการฟ้องบังคับให้ปฏิบัติ

ตามสัญญา มิใช่เป็นการฟ้องคดีมรดกอันอยู่ในบังคับจะต้องฟ้องภายในหนึ่งปีตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754

มาตรา 374, 862. คำพิพากษาฎีกาที่ 489/2524 โจทก์ในฐานะผู้เช่าซื้อรถยนต์ที่เอาประกันไว้กับจำเลย แม้จะชำระค่าเช่าซื้ออย่างไม่หมด มิใช่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รถยนต์ แต่ก็เป็นผู้มีส่วนได้เสียในรถยนต์ที่เช่าซื้อมาจึงมีสิทธิทำสัญญาประกันภัยกับจำเลยได้

แม้โจทก์จำเลยจะได้ตกลงระบุให้บริษัทผู้เป็นเจ้าของรถยนต์ที่เช่าซื้อเป็นผู้รับประโยชน์จากสัญญาประกันภัย อันเป็นสัญญาตกลงว่าจะชำระหนี้แก่บุคคลภายนอก แต่บริษัทดังกล่าว ยังมีได้แสดงเจตนาที่จะถือเอาประโยชน์จากสัญญาประกันภัย สิทธิจึงยังไม่เกิด โจทก์ย่อมเปลี่ยนแปลงข้อตกลงโดยเข้าเป็นผู้รับประโยชน์ตามสัญญาประกันภัยเสียเองได้ เมื่อโจทก์ได้แจ้งให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์แล้ว จำเลยไม่ชำระ โจทก์ก็มีอำนาจฟ้อง

มาตรา 374, 375 คำพิพากษาฎีกาที่ 1725/2524 ตามใบสลักหลังกรมธรรม์ประกันภัยกำหนดว่า หากเกิดการเสียหายแก่ทรัพย์สินที่เอาประกันภัย และบริษัทต้องชดใช้ค่าสินไหมแล้ว ผู้เอาประกันยินยอมโอนกรรมสิทธิ์อันพึงได้รับจากการเอาประกันภัยให้แก่ธนาคาร จึงเป็นสัญญาที่ชำระหนี้แก่บุคคลภายนอกตาม มาตรา 374 วรรคแรก และสิทธิของบุคคลภายนอกย่อมมีขึ้นตั้งแต่วันที่แสดงเจตนาแก่ลูกหนี้ว่าจะถือเอาประโยชน์จากสัญญาตามมาตรา 374 วรรคสอง ข้อเท็จจริงได้ความว่าธนาคารได้เคยเรียกร้องให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวแล้ว จึงพึงได้ว่าธนาคารแสดงเจตนาที่จะถือเอาประโยชน์แห่งสัญญานั้นแล้ว โจทก์จำเลยจึงหาอาจที่จะเปลี่ยนแปลง หรือระงับสิทธิของธนาคารดังกล่าวไม่ ตาม มาตรา 375

มาตรา 374 คำพิพากษาฎีกาที่ 1479, 1480/2524 จำเลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความในคดียกที่ดินส่วนที่พิพาทให้วัดโจทก์ซึ่งเป็นคนภายนอก เจ้าอาวาสได้ลงชื่อรับเอาที่ดินนั้น เป็นการรับประโยชน์ตาม มาตรา 374 จำเลยยึดถือตามสิทธิเก็บกินต่อมา วัดครอบครองตั้งแต่วันรับที่ดิน จำเลยยึดถือแทนเมื่อเกิน 10 ปี วัดได้กรรมสิทธิ์ตาม มาตรา 1382 โดยไม่ต้องจดทะเบียน